

ERZURUM

**İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE
KRİZE MÜDAHALE YOL HARİTASI**

1. BÖLÜM

1- AMAÇ

Bu çalışma ile Erzurum ilindeki öğrenci, öğretmen ve velilerin zorlu ve travmatik olaylar karşısında, bilinçlendirilerek, kendi kendilerine yardım etmeleri, dayanışma ve iş birliği duyguları ile sorunlarla başa çıkma becerilerinin geliştirilerek daha mutlu ve sağlıklı bireyler olarak yaşamlarına devam etmeleri amaçlanmaktadır.

2- KAPSAM

Bu çalışmanın hedef kitlesini Erzurum ili, il merkezi ve tüm ilçede bulunan öğrenciler, eğitimciler, veliler ve tüm eğitim çalışanları oluşturmaktadır.

3-YASAL DAYANAK

- a) Çocuk Koruma Kanunu (2005), T. C. Resmi Gazete, 03 Temmuz 2005
- b) Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi(2739 Nisan 2019 tarihli tebliğler dergisi)
- c) Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2020),T. C. Resmi Gazete, 31213, 14 Ağustos 2020.

4- TANIMLAR

A-PSİKOSOSYAL MÜDAHALE HİZMETLERİ

“**Psikososyal**” kelime anlamıyla birbirini sürekli etkileyen psikolojik ve sosyal etkilerin hareketli ilişkisi anlamına gelirken; **Travmatik / Zorlu Yaşam Olaylarında Psikososyal destek**; olay sonrası ortaya çıkabilecek psikolojik uyumsuzlukların, bozuklukların önlenmesi, aile ve toplum düzeyinde ilişkilerin yeniden kurulması/geliştirilmesi, etkilenenlerin ‘normal’ yaşamlarına geri dönmesi, kendi kapasitelerini fark etmeleri ve güçlenmelerinin sağlanması, toplumda gelecekte ortaya çıkması muhtemel **Travmatik / Zorlu Yaşam Olaylarında** başa çıkma/iyileşme/toparlanma becerilerinin artırılması ve yardım çalışanlarının desteklenmesini içeren ve **Travmatik / Zorlu Yaşam** döngüsünün her aşamasında yürütülen çok disiplinli hizmetler bütünü olarak ifade edilebilir.

B-PSİKOSOSYAL MÜDAHALE EKİBİ

Travmatik / Zorlu Yaşam olaylarında psikososyal müdahale, olay sonrasında etkilenen bireylerin, normal yaşantılarına geçiş sürecini hızlandırmaya ve toplumun var olan gereksinimlerini tespit ederek; gelecekte ortaya çıkması olası Travmatik / Zorlu Yaşam olayları ile başa çıkma, müdahale edebilme kapasitesinin ve iyileşme/toparlama becerilerinin arttırılmasına ve Ailelerin, öğrencilerin, okul personelinin ve ilgili diğer tüm bireylerin desteklenmesine yönelik etkinlik ve hizmetler bütünü olarak ifade edilebilir.

C-OKUL PSİKOSOSYAL EKİBİ

Okul Müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısı başkanlığında, bir öğretmen, bir veli ve öğrenci temsilcisi ile rehberlik öğretmeninden oluşan ekiptir.

- Müdür Yardımcısı
- Öğretmenler
- Rehberlik Öğretmeni
- Okul Aile Birliği Temsilcisi
- Öğrenci Temsilcisi

2. BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

İl millî eğitim müdürlüklerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 5 – (1) İl millî eğitim müdürlükleri psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesinde Genel Müdürlüğe karşı sorumlu olup görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İl ekibinin kurulmasını sağlar ve üyelerini konuyla ilgili hizmet içi eğitim almış personelden görevlendirir. Eğitim almış yeterli personelin bulunmaması durumunda gerekli eğitimleri düzenler.

b) Eğitim öğretim yılı başladıktan sonra bir ay içinde il ekibini belirler ve ekibin yıllık görevlendirme onayını alır. Yaşanabilecek travma/kriz durumlarında ek bir onaya ihtiyaç duyulmaksızın görevlendirilmelerini sağlar.

c) İl ekibinin birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanmasını sağlar.

ç) Travma/kriz durumlarında gerekli koordinasyonun sağlanabilmesi amacı ile il/ilçe/ okul ekiplerine ait iletişim bilgilerinin güncel olarak tutulmasını sağlar.

d) İl ekibinin ihtiyaçlarını belirler ve bu ihtiyaçların giderilebilmesi için gerekli çalışmaları yapar.

e) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin gerektirdiği araç, gereç ve donanım ile ilgili gereksinimleri karşılar.

f) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülebilmesi için gerektiğinde taşıt tahsisi sağlar.

g) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesi için rehberlik ve araştırma merkezleri ile okullarda uygun çalışma ortamlarını sağlar.

ğ) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalarda kolaylaştırıcı önlemler alır ve yerel olanakları harekete geçirir.

h) İl, ilçe ve okul ekipleri arasında eş güdümü sağlar.

ı) Travma/kriz sonrasında ilçe/okul ekiplerinin ihtiyacı veya talebi doğrultusunda il/ilçe ekiplerinden görevlendirme yapar.

i) İlde yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarının raporlaştırılmasını sağlar.

j) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.

k) Travma/kriz durumlarında, krize müdahale hizmetlerine yönelik hazırlanan raporları değerlendirir ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

l) Travma/kriz durumlarında ekipte görevli personel için ihtiyaç hâlinde destek grubu toplantılarının yapılmasını sağlar.

m) Travma/kriz durumlarında bölgelerdeki çalışmaları izler, koordine eder ve ekip üyelerine süpervizyon desteği sağlar.

n) Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlar.

o) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik hizmet içi eğitimler düzenler.

ö) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için gerektiğinde üniversiteler, resmî kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasını sağlar.

p) Ulusal düzeyde etkileri olan travma/kriz durumlarında Genel Müdürlük tarafından psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine katılımı uygun görülen ulusal ve uluslararası üniversiteler, gönüllü sivil toplum örgütleri ve kuruluşların çalışmalarını koordine eder.

r) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde yürütülen çalışmalara ilişkin, rehberlik ve araştırma merkezleri ile işbirliği yaparak yazılı ve görsel materyallerin hazırlanmasını; materyallerin okul, sağlık kurumu, emniyet müdürlüğü, üniversite, adli kurum, belediye gibi kurum/kuruluşlara dağıtımını sağlar.

İlçe millî eğitim müdürlüklerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 6 – (1) İlçe millî eğitim müdürlükleri psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesinde il millî eğitim müdürlüklerine karşı sorumlu olup görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ekibinin kurulmasını sağlar ve üyelerini konuyla ilgili hizmet içi eğitim almış personelden görevlendirir. Eğitim almış yeterli personelin bulunmaması durumunda gerekli eğitimleri düzenler.

b) Eğitim öğretim yılı başladıktan sonra bir ay içinde ilçe ekibini belirler ve ekibin yıllık görevlendirme onayını alır. Yaşanabilecek travma/kriz durumlarında ek bir onaya ihtiyaç duyulmaksızın görevlendirilmelerini sağlar.

c) İlçe ekibinin birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanmasını sağlar.

ç) Travma/kriz durumlarında gerekli koordinasyonun sağlanabilmesi amacı ile ilçe/okul ekiplerine ait iletişim bilgilerinin güncel olarak tutulmasını sağlar.

d) İlçe ekibinin ihtiyaçlarını belirler ve bu ihtiyaçların giderilebilmesi için gerekli çalışmaları yapar.

e) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin gerektirdiği araç, gereç ve donanım ile ilgili gereksinimleri karşılar.

f) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülebilmesi için gerektiğinde taşıt tahsisi yapar.

g) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesi için rehberlik ve araştırma merkezi ile okullarda uygun çalışma ortamlarını sağlar.

ğ) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalarda kolaylaştırıcı önlemler alır ve yerel olanakları harekete geçirir.

h) İlçe ve okul ekipleri arasında eş güdümü sağlar.

ı) Travma/kriz sonrasında okul ekiplerinin ihtiyacı veya talebi doğrultusunda ilçe ekibinden görevlendirme yapar.

i) İlçede yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarının raporlaştırılmasını sağlar.

j) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.

k) Travma/kriz durumlarında, krize müdahale hizmetlerine yönelik hazırlanan raporları değerlendirir ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

l) Travma/kriz durumlarında ekipte görevli personel için ihtiyaç hâlinde destek grubu toplantılarının yapılmasını sağlar.

m) Travma/kriz durumlarında bölgelerdeki çalışmaları izler, koordine eder ve ekip üyelerine süpervizyon desteği sağlar.

n) Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlar.

o) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik hizmet içi eğitimler düzenler.

ö) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için gerektiğinde üniversitelerle, resmî kurumlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasını sağlar.

p) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde yürütülen çalışmalara ilişkin, rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği yaparak yazılı ve görsel materyallerin hazırlanmasını; materyallerin okul, sağlık kurumu, emniyet müdürlüğü, üniversite, adli kurum, belediye gibi kurum/kuruluşlara dağıtımını sağlar.

Rehberlik ve araştırma merkezlerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 7 – (1) Rehberlik ve araştırma merkezleri psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde il/ilçe millî eğitim müdürlüklerine karşı sorumlu olup görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine ilişkin ihtiyaçlar ve alınması gereken önlemler ile ilgili il/ilçe millî eğitim müdürlüklerini bilgilendirir

b) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik yazılı ve görsel materyallerin hazırlanması, eğitimlerin düzenlenmesi gibi çalışmaları il/ilçe millî eğitim müdürlüğü ile işbirliği yaparak yürütür.

c) Okul rehberlik hizmetleri programında yer alan psikososyal önleyici destek programlarının uygulanmasını izler.

ç) Rehberlik öğretmeni olmayan okullardaki psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesine destek olur.

d) Rehberlik ve araştırma merkezine başvuran travma/kriz durumlarından etkilenen bireyleri gerektiğinde ilgili kurumlara yönlendirerek durumlarını izler. Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

e) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için gerektiğinde üniversitelerle, resmî kurumlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

Okul müdürlüklerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 8 – (1) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde okul müdürlüklerinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Öncelikle konuyla ilgili hizmet içi eğitim almış personelden olmak üzere okul ekibinin kurulmasını sağlar.

b) Başta okul ekibi olmak üzere, okul bünyesindeki tüm öğretmen ve personelin konuyla ilgili eğitim almasını sağlar.

c) Okul rehberlik hizmetleri programına dâhil edilen psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.

ç) Oluşturulan okul risk haritasına göre travma/kriz durumlarına yönelik koruyucu, önleyici ve güçlendirici çalışmaların yürütülmesini sağlar.

d) Okuldaki psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalarda kolaylaştırıcı önlemler alır ve yerel imkânlardan faydalanır.

e) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesi için ekiplere gerektiğinde çalışma odası tahsis eder.

f) Travma/kriz durumlarında okul ekibinin il/ilçe ekipleri ile eşgüdüm içerisinde hareket etmesini sağlar.

g) Travma/kriz durumlarından sonra öğrenci, veli, öğretmen ve okul yardımcı personeline yapılacak bilgilendirme konusunda okul ekibi ile birlikte planlama yapar.

ğ) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.

h) Travma/kriz durumları sonucunda hazırlanan raporlar doğrultusunda gerekli önlemleri alarak, oluşturulan raporları il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

ı) Travma/kriz durumlarında ihtiyaç halinde okulda bulunan tüm öğretmenlere görev verir

Rehberlik servislerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 9 – (1) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde rehberlik servislerinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Psikososyal, koruma, önleme ve krize müdahale konularında sunulacak hizmetleri okul rehberlik hizmetleri programına dâhil eder.

b) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında okul risk haritasını oluşturur ve gerekli durumlarda travma/krizden etkilenen bireyleri ilgili kurumlara yönlendirir ve izler.

c) Okul yönetimine, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalar düzenler.

ç) Okulda olası travma/kriz durumlarına karşı okul genelinde yapılması gereken psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale çalışmalarına ilişkin okul yönetimi ve rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği yapar.

d) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

Öğretmenlerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

MADDE 10 – (1) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde öğretmenlerin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale konularında sunulacak hizmetleri sınıf rehberlik hizmetleri programına dâhil eder.

b) Sınıf/şube rehber öğretmeni olduğu sınıfın risk haritasını oluşturur.

c) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri çalışmalarına ihtiyaç hâlinde destek verir.

ç) Travma/kriz durumlarından etkilenen ya da risk grubunda olan öğrencilerle karşılaştığında gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde okul rehberlik servisine bilgi vererek işbirliği içinde çalışır.

d) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri eğitimlerine katılır.

3. BÖLÜM

Ekiplerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

İl psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi

MADDE 11 – (1) İl millî eğitim müdürlüklerinde, şube müdürünün başkanlığında, en az bir ve en fazla üç rehberlik ve araştırma merkezi müdürü; en az bir ve en fazla üç rehberlik hizmetleri bölüm başkanı; en az bir ve en fazla beş rehberlik öğretmeninden oluşur.

(2) İl ekibinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İl ekibi eğitim öğretim yılı başladıktan sonra bir ay içinde belirlenir; birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanır.

b) İldeki psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik ihtiyaç belirleme çalışmalarını yaparak, ihtiyaçlar doğrultusunda çalışma planı hazırlar.

c) İl genelinde etkileri olan veya ilçe/okul ekiplerinin personel kapasitesinin yetersiz kaldığı travma/kriz durumlarında psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini koordine eder ve/veya bu olaylara yönelik psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini gerçekleştirir.

ç) İl genelinde etkileri olan travma/kriz durumunun hemen ardından il ekibinden en az iki kişi bilgi toplamak amacıyla okula/bölgeye giderek, “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu”nu (EK-1) doldurur.

d) Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında il millî eğitim müdürlüğü aracılığıyla Genel Müdürlükten destek talep eder.

e) Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu”nu (EK-3) doldurur.

f) Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yaparak “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurur.

g) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

ğ) Gerek görülmesi hâlinde travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin öğretmenleri, ailesi, arkadaşları gibi yakın çevresinin de krize müdahale sürecine katılımını sağlar.

h) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireyleri gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir, yönlendirilebilecek kurum ve kuruluşların iletişim bilgilerini güncel olarak tutar.

ı) İlde yapılacak çalışmalarda ilçe ekipleri arasında eşgüdümü sağlar.

i) Talep edilmesi hâlinde ilçe/okul ekiplerine destek verir.

j) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında gerektiğinde il millî eğitim müdürlüğüne süpervizyon talebini bildirir.

k) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik eğitim çalışmalarını planlar, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde eğitim faaliyetlerini gerçekleştirir.

İlçe psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi

MADDE 12 – (1) İlçe millî eğitim müdürlüklerinde, şube müdürü başkanlığında varsa rehberlik ve araştırma merkezi müdürü ve bölüm başkanı ile her eğitim kademesinden en az birer rehberlik öğretmeninden oluşur.

(2) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde ilçe ekibinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ekibi eğitim öğretim yılı başladıktan sonra bir ay içinde belirlenir; birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanır.

b) İlçedeki psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik ihtiyaç belirleme çalışmalarını yaparak ihtiyaçlar doğrultusunda çalışma planı hazırlar.

c) İlçe genelinde etkileri olan veya okul ekibinin personel kapasitesinin yetersiz kaldığı travma/kriz durumlarında psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini koordine eder ve/veya bu olaylara yönelik psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini gerçekleştirir.

ç) İlçe genelinde etkileri olan travma/kriz durumunun hemen ardından ilçe ekibinden en az iki kişi bilgi toplamak amacıyla okula/bölgeye giderek “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu”nu (EK-1)doldurur.

d) Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu” nu (EK-2) doldurarak il ekibinden destek talep eder. Gerekli durumlarda il ekibi ile iş birliği yapar.

e) Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu”nu (EK-3) doldurarak ilçe millî eğitim müdürlüğü aracılığıyla il millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

f) Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurarak ilçe millî eğitim müdürlüğü aracılığıyla il millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

g) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

ğ) Gerek görülmesi hâlinde travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin öğretmenleri, ailesi, arkadaşları gibi yakın çevresinin de krize müdahale sürecine katılımını sağlar.

h) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireyleri gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir, yönlendirilebilecek kurum ve kuruluşların iletişim bilgilerini güncel olarak tutar.

ı) İlçede yapılacak çalışmalarda okul ekipleri arasında eşgüdümü sağlar.

i) Talep edilmesi hâlinde okul ekibine destek verir.

j) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında gerektiğinde ilçe millî eğitim müdürlüğüne süpervizyon talebini bildirir.

k) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik eğitim çalışmalarını planlar.

Okul psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi

MADDE 13 – (1) Okul müdürü veya okul müdürü tarafından görevlendirilmiş bir müdür yardımcısı başkanlığında, varsa rehberlik öğretmenleri ile rehberlik hizmetleri yürütme komisyonu üyesi her sınıf düzeyinden en az bir sınıf rehber öğretmeninden oluşur.

(2) Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde okul ekibinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Okul ekibi birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanır.

b) Okul genelinde travma/kriz durumlarında psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini planlar ve gerçekleştirir.

c) Okul ekibi travma/kriz durumunun hemen ardından ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu” nu (EK-1) doldurur.

ç) Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu” nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder. Gerekli durumlarda il/ilçe ekibi ile işbirliği yapar.

d) Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarını “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu”nu (EK-3) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

e) Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

f) Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

g) Gerek görülmesi hâlinde travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin öğretmenleri, ailesi, arkadaşları gibi yakın çevresinin de krize müdahale sürecine katılımını sağlar.

ğ) Okulda risk grubunda bulunan ve travma/kriz durumlarından etkilenen bireyleri gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir.

4. BÖLÜM

İhmal-İstismar, İntihar, Ölüm-Yas, Doğal Afet, Terör, Göç Durumlarında İzlenilecek Adımlar

iHMAL -iSTiSMAR

CİNSEL İSTİSMAR KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Kim	Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Fiziksel ve Güvenlik Önlemlerini Al	Olay okulda yaşanmışsa İstismara uğrayan çocuğun ve İstismarcının güvenliği sağlanır. Mağdur İstismar ortamından ve İstismarcıdan uzaklaştırılır. Olay yeri, güvenlik çemberine alınır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme veKriz Müdahale Ekibi	Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı olayın niteliğine göre kararlaştırılmalıdır. İstismar okulda ve öğrenciler arasında gerçekleşmiş ise, çocukların aileleri, okula görüşmeye aynı anda çağrılmamalıdır.
		İhtiyaç halinde 112 aranır.			
		İhtiyaç halinde karmaşa olmaması için okula giri-çıkışları kontrol altına alınır. İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.			
		Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen, öğrenci ve personel belirlenir ve gerekli yardımı almaları sağlanır.			
2	Beyanları Tutanak Haline Getir ve Bildirimde Bulun	Olayın ne zaman ve nerede (okul içinde ya da dışında) yaşandığı fark etmeksizin; çocuğun beyanı esas kabul edilerek doğruluğu sorgulanmaz.		Okul Yönetimi Beyanı DuyanKişi	İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir. Ailenin İstismardan haberdar olması okul idaresinin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Bildirimde ailenin onayı sorulmaz. Çocuk, aile üyelerinin biri tarafından İstismara uğramış ise, aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak gerekli işlemler başlatılır.
		Çocuğun olayı paylaştığı kişi, olayı çocuktan duyduğu şekliyle (birebir) tutanak haline getirerek; okul müdürlüğüne yazılı olarak bildirimde bulunur.			
		Okul Yönetimi, olayın detaylarına girmeden tarih, yer, saat, biçim, kişilerle ilgili kısa, net ve anlaşılır ifadeler kullanılarak okulun bulunduğu bölgedeki Çocuk Şube Müdürlüğüne/Polis Merkezine yazılı bildirimde bulunur.			
		Çocuk, aile üyelerinin biri tarafından İstismara uğramış ise, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak gerekli işlemler başlatılır.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
3	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir. İlgili üst yazıda ve bilgi notunda çocuğun adı, cinsiyeti, sınıf/ubesi gibi kişisel bilgilerinin bulunmaması, olaya ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemesi gibi 'gizlilik ilkesi' doğrultusunda bildirim yapılmasına özen gösterilmelidir. İl durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edilmelidir. Kurumlara yapılan yazılı bilgilendirmeler kapalı zarf içinde, gizlidir ibaresi ile mümkünse elden yapılmalıdır.
		Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.			
		Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.			
		Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formunu (EK-1) doldurur.			
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formunu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
4	Eğer Olay Okul Genelinde Duyulduysa Kriz le ilgili Bilgilendirme Çalışması Yap	Eğer olay okul genelinde duyulduysa bilgi kirliliğine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personelinin katılacağı, olayla ilgili net ve doğru bilginin verileceği bir bilgilendirme toplantısının yapılması sağlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme veKriz Müdahale Ekibi	Eğer olay okul genelinde duyulmadıysa bununla ilgili herhangi bir bilgilendirme çalışması yapılmamalı ve gizlilik sağlanarak yasal süreç tamamlanmalıdır. Krijinin mahremiyetinin korunması açısından olaydan haberdar olanlar doğru tespit edilmeli ve bilgilendirmenin yapılacağı kişiler, sınıflar, gruplar bu doğrultuda belirlenmelidir.
5	Kriz Sonrasında ihtiyaç Duyulan Çalışmaları Planla	Sınıflarda sınıf ve yaş düzeyine uygun olarak seçilen rehberlik etkinlik (kişisel sınırları koruma, hayır diyebilme gibi) çalışmaları yapılır. htiyaç halinde lise düzeyinde haklar, sorumluluklar ve hukuki bilgilendirmeler yapılır.		Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Sınıf RehberÖğretmenleri	Yapılan çalışmalar sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılmalı ve bu bilgi Psikolojik Danışman Rehber Öğretmen ile paylaşılmalıdır
6	zleme ve Değerlendirme Çalışmaları Yap	Okulda yapılacak psikososyal müdahale çalışmaları planlanır. Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu'nu (EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir. Okul Psikososyal Koruma Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma /kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri zleme Formu'nu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme veKriz Müdahale Ekibi	htiyaç duyulan çalışmaların planlanmasında yasal sınırların göz önünde bulundurulması esastır.

ÖLÜM VARSA SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

Eğitim Kurumu M¼d¼r¼; İhmal ve İstismar vakalarını veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi bulunan durumları T¼rk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda gerekli mercilere bildirir ve/veya s¼reçten ilk haberdar olan personelin gerekli mercilere bildirmesi s¼recini destekler. İhmal ve İstismar vakalarında veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi bulunan durumlarda iş ve iŐlemlerin gizlilik ilkesine uygun bir Şekilde y¼r¼t¼lmesini sağlar. İhmal ve İstismar vakalarının veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi bulunan durumların bildirim s¼reci ve sonrasında bireyin s¼reçten en az Şekilde etkilenmesi için gerekli tedbirleri alır (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Eğitim Kurumu M¼d¼r¼ Yardımcıları; İhmal ve İstismar vakalarını veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi bulunan durumları T¼rk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda gerekli mercilere bildirir ve/veya s¼reçten ilk haberdar olan personelin gerekli mercilere bildirmesi s¼recini destekler (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Rehber ¼đretmen/psikolojik danışman; İhmal ve İstismar vakalarında veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi durumlarında kişinin beyanını esas alarak olayın gerçekleştiği zamana bakmaksızın tutanak tutar ve gerekli mercilere bildirir. İhmal ve İstismar vakalarının veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi durumlarının bildirim s¼reci ve sonrasında bireyin en az Şekilde etkilenmesi için gerekli desteği sağlar (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Sınıf rehber ¼đretmeni; İhmal ve İstismar vakalarında veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi durumlarında tutanak tutarak gerekli mercilere baŐvurur ve ¼đrencinin ¼st¼n yararını g¼zeterek gizlilik ilkesine uygun olarak hareket eder (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Diğer ¼đretmenler; İhmal ve İstismar vakalarında veya ihmal ve İstismar Ő¼phesi durumlarında tutanak tutarak gerekli mercilere baŐvurur ve ¼đrencinin ¼st¼n yararını g¼zeterek gizlilik ilkesine uygun olarak hareket eder (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

İlgili mevzuatta (Kanun, T¼z¼k, Y¼netmelik, Genelge, Y¼nerge) değişiklik olabileceği olasılığı nedeniyle mevzuatın orijinal halinden kontrol edilmesi ¼nemlidir.

CİNSEL İSTİSMAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	İstismar durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edilmelidir.
2	İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir. İstismarı yetkili bir kişiye bildirmek için çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmamalıdır . Güvenli ve rahat bir görüşme ortamı sağlanmalıdır. Kişisel merak soruları sorulmamalıdır. Detaylı sorulardan kaçınılmalıdır. Duygusal tepkiler verilmemelidir.
3	Bildirim Okul Yönetimi tarafından okulun bulunduğu bölgedeki (Çocuk Şube Müdürlüğü, Polis Merkezi) adli ve kolluk birimlerine ivedilikle yapılır.
4	Aile içi İstismar vakaları haricinde adli bildirim yapılacağına dair aileye bilgi verilir, ailenin onayı aranmaz . İstismar aile içinde gerçekleşti ise çocuğa yanında yakınlarından kimin olmasını istediği sorulur. Çocuğun tercih ettiği kişiye bilgi verilerek, süreçte yanında olması sağlanır.
5	Çocuk, aile üyelerinden biri tarafından İstismara uğramış ise, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak; çocuğun bildiriminden sonra, İstismara uğradığı evde almaması sağlanır.
6	Fili livata gerçekleşmiş veya girişim düzeyinde kalmışsa maddi delillerin kaybolmaması açısından ilk 72 saat önemlidir . Bu süre zarfında banyo yapılmaması, kıyafetlerin yıkanmaması/yok edilmemesi gerektiği bilgisi verilir.
7	Ailenin İstismardan haberdar olması okul idaresinin bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz (Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya gecikme gösteren kamu görevlisi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır, TCK 279.)
8	Tüm yazılı bildirimler gizli ibaresi ile yapılır.
9	Adli süreçte bildirim bağılı bulunduğu karakola yapılacağı ancak, çocuğun ifadesinin karakolda alınmayacağı, ifadenin Çocuk İzlem Merkezinde (ÇİM) alınacağı bilgisi aileye verilir. ÇİM'in olmadığı yerlerde çocuğun ifadesi uzman (psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı) eşliğinde alınır.
10	İstismar vakalarında öğrenci bilgilendirmesi Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman tarafından yüz yüze yapılır. Bilgilendirmenin ne şekilde ve ne düzeyde yapılacağı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından belirlenir. Bilgilendirme sırasında gizlilik esastır. Olay ve içerik hakkında konuşulmaz, kişilerin kimlik ve kişisel bilgileri kesinlikle kullanılmaz.
11	Öğrencilerden, velilerden ve diğer kişilerden olayla ilgili sorular ve yorumlar gelmesi halinde gizliliğin önemi vurgulanır. Yapılacak konuşmaların ve yorumların kişi/kişilere zarar verebileceği ve adli süreç devam ettiği için suç olabileceği uygun bir biçimde ifade edilir.
12	Olayın türü ve etkilenme durumuna göre psikososyal çalışmalar planlanır. Planlanan çalışmalar öncelikle olaydan etkilenen kişi/grup ve sınıflarla yapılır. Diğer öğrencilerle yapılacak çalışmalar rehberlik çalışmalarının içinde planlanır.
13	Sınıflarda rehberlik etkinlikleri (kişisel sınırları koruma, hayır diyebilme etkinlikleri gibi) üzerinden çalışmalar yapılır. Etkinlikler sınıf ve yaş düzeyine uygun olarak seçilir.

İlgili mevzuatta (Kanun, Tüzük, Yönetmelik, Genelge, Yönerge) değişiklik olabileceği olasılığı nedeniyle mevzuatın orijinal halinden kontrol edilmesi önemlidir.

iNTiHAR

TAMAMLANMIŞ İNTİHAR KRİZE MÜDAHALEDE İZELENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Kim		Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular		
1	Fiziksel ve Güvenlik Önlemlerini Al	Olayın okulda gerçekleşmesi durumunda olay yeri güvenlik çemberine alınır.		Okul Yönetimi Öğretmenler		
		Olay ders saatinde gerçekleştiyse olayın içeriğine göre gerekli önlemler alınır ve öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi		
2	Acil Durum Ekiplerini Ara	112 aranır. İlgili birimlere (sağlık, emniyet) haber verilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi		Olay ile ilgili bilginin net ve doğru biçimde ilgililere verilmesi çok önemlidir.
		Eş zamanlı olarak öğrencinin velisi bilgilendirilir.				
3	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi		İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgilerin kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir. İlgili üst yazıda ve bilgi notunda çocuğun adı, cinsiyeti, sınıf/şubesi gibi kişisel bilgilerinin bulunmaması, olaya ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemesi gibi 'gizlilik ilkesi' doğrultusunda bildirim yapılmasına özen gösterilmelidir. Kurumlara yapılan yazılı bilgilendirmeler kapalı zarf içinde, gizlidir ibaresi ile mümkünse elden yapılmalıdır.
		Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.				
		Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.				
		Okul Ekibi 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu'nu (EK-1) doldurur.				
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu'nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.				

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
4	Olay Hakkında Öğretmen, Öğrenci, Personel ve Veli Bilgilendirmesi Yap	Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenir ve gerekli yardımı almaları sağlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi Aktarım Formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilmelidir.
		Bilgi kirliliği olmaması için ekip tarafından öğrencilere, öğretmenlere ve velilere yönelik olarak 'Bilgi Aktarım Formu' hazırlanır.			Olayla ilgili bilgilendirme yurtlarda ve okulda tüm öğrencilere mümkünse aynı ders saatinde yapılmalı ve olay hakkında basit, net ve doğru bilgi verilmelidir.
		Hazırlanan Bilgi Aktarım Formunun içeriği öğretmenlerle paylaşılır, çoğaltılarak öğretmenlere verilir ve sınıflara yapacakları açıklamaları bu formdaki ifadeleri kullanarak yapmaları istenir. Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Olay anında okulda bulunmayan öğretmenlere kısa mesaj (SMS) yoluyla bilgi aktarımı sağlanır.			Henüz bilgi edinilmemiş konular için "Henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz; sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz." biçiminde bir açıklama yapılır.
		'Bilgi Aktarım Formu' kullanılarak veli bilgilendirmesi yapılır.			Veli bilgilendirilmesinden önce ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaralarının okul SMS sisteminde mutlaka çıkarılması sağlanmalıdır.
					Okulda planlanan/yürütülen çalışmalarla ilgili medyaya bilgilendirme yapılması gereken durumlarda bu bilgilendirmenin görevlendirilecek tek kişi tarafından yapılması sağlanır.
					Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olayla ilgili kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
5	Olayın İçeriğine Göre Gerekirse Güvenlik Açısından Öğrencilerin Velilerin Gözetiminde Okuldan Ayrılmalarını Sağla	İhtiyaç halinde ulaşabilmeleri için Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinin iletişim bilgileri velilere verilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Velilerine ulaşamayan öğrenciler olabilir. Öncesinde öğrencinin sorumluluğunu alacak diğer kişilerin iletişim bilgilerine sahip olmak önemlidir.
6	Ölen Öğrencinin Yakın Arkadaşları Ve Etkilenme Düzeyi Yüksek Öğrenciler için İlk 24 Saat içinde Acil Destek Planı Oluştur	İhtiyaç halinde ulaşabilmeleri için Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinin iletişim bilgileri ilgili öğrencilere verilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		İhtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirme yapılır.			
7	Tüm Öğretmenlere 'Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi' Yap	Öğretmenlerin olayla ilgili paylaşımları alınır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili bilgilendirme yazısı dağıtılır.			
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' İntihar Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmene uygulanır.			
8	İhtiyaç Duyulan Sınıflarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilir.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılır ve bu bilgi Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ile paylaşılır.			
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' İntihar Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğrenciye uygulanır.			

		İşleyiş		Kim	Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
9	Velilere Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili veli bilgilendirme mektubunun dağıtımı sağlanır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' İntihar Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından veliye uygulanır.		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
10	Gün Sonunda Yapılacak Paylaşım ve Değerlendirme Toplantısını Planla	Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi, gün boyu iletişim halinde olur. Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Olay günü okula gelmemiş öğrenciler okula geldiğinde bireysel bilgilendirme ve müdahale gerekebilir.
11	İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları Yap	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu(EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.			Olayın ertesi günü yapılacak sabah töreninde Okul idaresi, ölümle ilgili duygularını basit ve diğer öğrencilerin duygu dünyasını dikkate alarak ifade etmelidir.
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İntihar vakalarında okul tarafından resmi tören yapılması, anı defteri, anı köşesi ve yaka kartı hazırlanması önerilmez. Öğrencilerin yoğun talebi olursa; sadece intihar eden öğrencinin sınıfında bir günlüğüne öğrencinin sırasına çiçek konulmasına izin verilebilir. Anma amaçlı yapılan bu faaliyetlerin sınıf dışına yayılması engellenmelidir.
		Okul tarafından öğrenci için bir cenaze organizasyonu yapılmaz; isteyen öğrencilere, ancak velileri ile birlikte törene katılabilecekleri söylenir.			
		Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda' gerek duyulan alanlarda' yeniden planlama yapılır.			

SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

İlgili mevzuatta (Kanun, Tüzük, Yönetmelik, Genelge, Yönerge) değişiklik olabileceği olasılığı nedeniyle mevzuatın orijinal halinden kontrol edilmesi önemlidir.

TAMAMLANMIŞ İNTİHAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	Okul içinde ölümlle sonuçlanan intihar vakalarında emniyet ve sağlık birimleri gelene kadar olay yeri ve kişiye hiçbir müdahale yapılmaz. Olay yeri güvenlik çemberine alınır.
2	Vakalarda ölüm nedeninin intihar olduğunun doğrulanması beklenmeli, ölümün bir intihar olduğunun resmi olarak açıklanmadan ölüm şekliinden intihar olarak söz edilmemelidir.
3	Haberlerin ilk saatlerde tek kaynaktan verilmesi sağlanmalıdır.
4	Ölümlle ilgili bilgiler paylaşılırken, intihar yöntemi hakkındaki ayrıntıları açıklamaktan kaçınılmalıdır.
5	Olay ve kişiler kahramanlaştırılmamalıdır.
6	Ölümü yüceltecek ya da övecek yaklaşımlarda bulunulmamalıdır.
7	Cenazeye gitmek isteyen veya ritüellere katılmak isteyen öğrenciler ailelerinin bilgisi dâhilinde gidebilir; ancak okul tarafından özel, teşvik edici bir düzenleme yapılmamalıdır (öğrenci servisi ayarlama, organizasyon yapma vb.).
8	İntihar vakalarında okul tarafından resmi tören yapılması, anı defteri, anı köşesi ve yaka kartı hazırlanması önerilmez. Öğrencilerin yoğun talebi olursa; sadece intihar eden öğrencinin sınıfında bir günlüğüne öğrencinin sırasına çiçek konulmasına izin verilebilir. Anma amaçlı yapılan bu faaliyetlerin sınıf dışına yayılması engellenmelidir.
9	Sınıf içerisinde bir anma yapılmış ise; öğretmenler kendi duygularını yorum yapmadan, ölüm şeklini övmeyen veya yargılamadan paylaşabilir. Öğrencilerin de duygularını sözel olarak, yazarak ya da çizerek ifade etmelerine izin verilebilir. Veda çalışması sonlandırıldıktan sonra sınıftaki çiçekler öğrencilere bilgi verilerek kaldırılır; yazı ve çizimlerle birlikte ölen öğrencinin ailesine teslim edilebilir.
10	İntiharın kahramanca, özendirici ve model alınabilecek bir davranış gibi gösterilmemesi için önlemler alınmalıdır.
11	İntiharın öğrenciler üzerindeki etkisi gözlemlenerek/ değerlendirilerek etkilenmiş olan öğrenciler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine yönlendirilmelidir. Bu yönlendirmeler yapılırken öğrencilerin duygudurum ve/veya davranışsal değişiklikleri gözetilmeli, söylemlerinde 'ölüm/intihar vb.' ifadeleri kullanım durumlarının önemli olduğu bilinmelidir.

İNTİHAR DÜŞÜNCEİ / GİRİŞİMİ KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Fiziksel ve Güvenlik Önlemlerini Al	Olayın okulda gerçekleşmesi durumunda olay yeri güvenlik çemberine alınır.		Okul Yönetimi Öğretmenler Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Olay okul ortamı ve okul saatleri dışında gerçekleşmişse, fiziksel ve güvenlik önlemleri dışındaki tüm çalışmalar yapılır.
		Olay okul saatlerinde gerçekleştiyse olayın içeriğine göre gerekli önlemler alınır ve öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanır.			
2	Acil Durum Ekiplerini Ara	112 aranır. İhtiyaca göre ilgili birimlere (sağlık, emniyet, itfaiye) haber verilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Girişim ile ilgili bilginin net ve doğru biçimde ilgililere verilmesi çok önemlidir.
		Eş zamanlı olarak öğrencinin velisi bilgilendirilir.			
3	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir. İlgili üst yazıda ve bilgi notunda çocuğun adı, cinsiyeti, sınıf/şubesi gibi kişisel bilgilerinin bulunmaması, olaya ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemesi gibi 'gizlilik ilkesi' doğrultusunda bildirim yapılmasına özen gösterilmelidir.
		Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilir.			
		Rehberlik Araştırma Merkezi'ne bilgi verilir.			
		Okul Ekibi 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu'nu (EK-1) doldurur.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu'nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Kurumlara yapılan yazılı bilgilendirmeler kapalı zarf içinde, gizlidir ibaresi ile mümkünse elden yapılmalıdır. Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olayla ilgili kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlamalıdır.
4	İntihar Düşüncesinin İfade Edildiği Durumlarda Bireyle Konuş	İntihar düşüncesi ile ilgili veli bilgilendirmesi yapılır. Ancak veli bilgilendirmesinin doğrudan yapılması öğrenci açısından riskler içeriyorsa; bilgilendirme, öğrencinin tercih ettiği bir yakını aracılığıyla yapılır. İntihar düşüncesi ifade edilmiş ve hiçbir girişim söz konusu değil ise dahi sağlık kuruluşuna gerekli yönlendirmeler yapılır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	İntihar düşüncesinin ifade edildiği durumlarda, intiharla ilgili konuşmak bireyin başka seçenekleri düşüncesini sağlayabilir. Destek veren uzman kendi yeterliliği olduğunu düşünse dahi sağlık kuruluşuna yönlendirme yapılmalıdır.
5	Girişimde Bulunan Öğrencinin Yakın Arkadaşları ve Etkilenme Düzeyi Yüksek Öğrenciler için İlk 24 Saat İçinde Acil Destek Planı Oluştur	İhtiyaç halinde ulaşabilmeleri için Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinin iletişim bilgileri ilgili öğrencilere verilir. İhtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirme yapılır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	İntihar girişiminin kahramanca, özendirici ve model alınabilecek bir davranış gibi gösterilmesi için önlemler alınmalıdır. Diğer öğrencilerin nasıl etkilendiği ve duygu durumları gözlenmelidir.

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Kim		Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular		
6	İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları Yap	Öğrencinin ailesi, sağlık kurumu ile işbirliği ve karşılıklı bilgilendirmeler sürdürülür.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi		
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu(EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.				
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.				
		Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda 'gerek duyulan alanlarda' yeniden planlama yapılır.				

İlgili mevzuatta (Kanun, Tüzük, Yönetmelik, Genelge, Yönerge) değişiklik olabileceği olasılığı nedeniyle mevzuatın orijinal halinden kontrol edilmesi önemlidir.

İNTİHARA İLİŞKİN UYARI BELİRTİLERİ

Bir bireyin intihar edebileceğini veya etmeye meylini gösteren uyarı belirtilerinden bazıları şu şekilde sıralanabilir:	
1	Kendine zarar verme veya yaşamına son verme yönünde tehditler veya düşünceler; silah, hap veya diğer eşyaları arama girişiminde bulunmak; normalin dışında ölüm hakkında yazmak veya konuşmak
2	Son zamanlarda artış gösteren alkol ve uyuşturucu madde kullanımı
3	Hayatta bir amacı olmadığını, yaşamının bir anlamı olmadığı gibi düşünceler
4	Umutsuzluk hissi
5	Kendini herşeyden uzaklaştırma, içine kapanma
6	Ölüm düşüncesi ve ilgili konularla fazla meşgul olmak
7	Normalde hoşlandığı aktivitelere olan ilgisini kaybetmek
8	Yakınındaki insanlarla vedalaşmak için aramak
9	Değerli eşyalarını başkalarına vermek
10	Yarım kalan ve sürmekte olan işlerine son vermek, "gidiş" için hazırlanmak.
Eğer bunlara benzer belirtiler gösteren bir öğrenciniz var ise; en yakın zamanda bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirme yapmak gerekmektedir.	

İNTİHAR GİRİŞİMİ/DÜŞÜNCESİ VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	İntiharların çoğunda sözel ya da davranışsal bir takım uyarı işaretleri verilmektedir.
2	Her türlü girişim yardım çağırısıdır. İntiharla ilgili konuşan insanların çoğu yardım ya da destek arayışı içerisinde olabilir.
3	İntihar davranışı zayıflık ve güçsüzlük olarak değerlendirilemez.
4	İntihar davranışının gerçekleşmesine karar vermek bireyde acıların sonlanacağını düşündüğü için; bireyin geçici iyi hissetmesine yol açabilir.
5	Yüksek intihar riski genellikle kısa dönemli ve özel durumlarla ilgilidir.
6	İntihar düşüncesinin ifade edildiği durumlarda, intiharla ilgili konuşmak bireyin başka seçenekleri düşünmesini sağlayabilir; ancak destek veren uzman kendi yeterliliği olduğunu düşünse dahi sağlık kuruluşuna yönlendirme yapılmalıdır.

KAYIP-YAS

ÖLÜM - YAS KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

		İşleyiş		Kim	Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Fiziksel ve Güvenlik Önlemlerini Al	Olay okulda yaşanmışsa; Olay yeri, güvenlik çemberine alınır.		Okul Yönetimi Tüm Öğretmenler	
		Olay ders saatinde gerçekleştiyse, olayın içeriğine göre gerekli önlemler alınarak öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanır.			
		Bütün öğrencilerin ve personelin fiziki güvenliği sağlanır.			
		İhtiyaca göre 112 aranır. İlgili birimlere (polis ve/veya ambulans) haber verilir.			
		İhtiyaç halinde ilkyardım müdahalesi temel ilkyardım becerisi eğitimi olan öğretmenler tarafından yapılır.			
2	Okul Psikososyal, Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Çalışmalarını Başlat	Daha önceden yapılan görev dağılımına göre gerekli çalışmalar yapılır.		Okul Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Müdahale süresince ekip için bir çalışma ortamı sağlanmalı, zorunlu durumlarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinde gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmalıdır.
3	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir. İlgili üst yazıda ve bilgi notunda çocuğun adı, cinsiyeti, sınıf/şubesi gibi kişisel bilgilerinin bulunmaması, olaya ilişkin
		Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.			
		Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir. Okul Ekibi 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu'nu (EK-1) doldurur.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında 'Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu'nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	ayrıntılı bilgi verilmemesi gibi 'gizlilik ilkesi' doğrultusunda bildirim yapılmasına özen gösterilmelidir. Kurumlara yapılan yazılı bilgilendirmeler kapalı zarf içinde, gizlidir ibaresi ile mümkünse elden yapılmalıdır.
4	Olay Hakkında Öğretmen, Öğrenci, Personel ve Veli Bilgilendirmesi Yap	Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenir ve gerekli yardımı almaları sağlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi Aktarım Formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Olayla ilgili bilgilendirme yurtlarda ve okulda tüm öğrencilere mümkünse aynı ders saatinde yapılmalı ve olay hakkında basit, net ve doğru bilgi verilmelidir.
		Bilgi kirliliği olmaması için ekip tarafından öğrencilere, öğretmenlere ve velilere yönelik olarak 'Bilgi Aktarım Formu' hazırlanır.			Henüz bilgi edinilmemiş konular için "Henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz; sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz." biçiminde bir açıklama yapılır.
		Hazırlanan Bilgi Aktarım Formunun içeriği öğretmenlerle paylaşılır, çoğaltılarak öğretmenlere verilir ve sınıflara yapacakları açıklamaları bu formdaki ifadeleri kullanarak yapmaları istenir. Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Olay anında okulda bulunmayan öğretmenlere kısa mesaj (SMS) yoluyla bilgi aktarımı sağlanır.			Tüm öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilere olay hakkında nasıl bilgi vermeleri gerektiği ve dikkat etmeleri gereken noktalar anlatılır. Veli bilgilendirilmesinden önce ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaralarının okul SMS sisteminin mutlak çıkarılması sağlanmalıdır.

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
		'Bilgi Aktarım Formu' kullanılarak veli bilgilendirmesi yapılır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Okulda planlanan/yürütülen çalışmalarla ilgili medyaya bilgilendirme yapılması gereken durumlarda bu bilgilendirmenin görevlendirilecek tek kişi tarafından yapılması sağlanır. Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olayla ilgili kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.
5	Olayın İçeriğine Göre Gerekirse Güvenlik Açısından Öğrencilerin Velilerin Gözetiminde Okuldan Ayrılmalarını Sağla	İhtiyaç halinde ulaşabilmeleri için Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinin iletişim bilgileri velilere verilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Velilerine ulaşamayan öğrenciler olabilir. Öncesinde öğrencinin sorumluluğunu alacak diğer kişilerin iletişim bilgilerine sahip olmak önemlidir.
6	Ölen Öğrencinin Yakın Arkadaşları ya da Etkilenme Düzeyi Yüksek Öğrenciler için İlk 24 Saat İçinde Acil Destek Planı Oluştur.	İhtiyaç halinde ulaşabilmeleri için Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinin iletişim bilgileri ilgili öğrencilere verilir. İhtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirme yapılır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
7	Tüm Öğretmenlere 'Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi' Yap	Öğretmenlerin olayla ilgili paylaşımları alınır. Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili bilgilendirme yazısı dağıtılır. 'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Ölüm-Yaş Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmene uygulanır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	

		İşleyiş		Kim	Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
8	İhtiyaç Duyulan Sınıflarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilir.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılır ve bu bilgi Rehber Öğretmen / Psikolojik Danışman ile paylaşılır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Ölüm-Yas Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen / Psikolojik Danışman ile paylaşılır.			
9	Velilere Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili veli bilgilendirme mektubunun dağıtımı sağlanır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilir.		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Ölüm-Yas Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından veliye uygulanır.			
10	İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları Yap	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu'nu (EK_3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tüm Öğretmenler	Olaydan birinci derecede etkilenen ve risk altındaki öğrenciler, öğretmenler ve veliler belirlenerek ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilmelidir. Ölüm durumunda taziyelerinizi sunmak, cenaze töreninin detaylarını öğrenmek,

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
		Okul Psikososyal Koruma Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu'nu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tüm Öğretmenler	okulun yapabileceklerini ve diğer öğrencilere hangi bilgilerin verileceğini sormak üzere vefat eden öğrencinin ailesi ile iletişime geçilmelidir.
		Bireysel bilgilendirme ve müdahale gerekebileceğinden olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilir.			Olavin ertesi günü yapılacak sabah töreninde, ölümle ilgili duygular basit ve diğer öğrencilerin duygu dünyasını dikkate alarak ifade edilmelidir.
		Süreç içerisinde olaydan etkilendiği gözlenen öğrencilere bireysel psikolojik destek hizmeti sağlanır.			Öğrencilerin ölen arkadaş-ları için okulun bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturmasına ya da anma töreni yapmalarına izin verilmeli; ancak süreye paylaşımın içeriğine dikkat edilmelidir.
		Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda 'gerek duyulan alanlarda' yeniden planlama yapılır.			Paylaşımların içeriği Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman tarafından her gün kontrol edilmeli ve dikkat çeken durumlar için gerekirse gözlem ve bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
					Okulda rutin işleyiş mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi sağlanmalıdır.

ÖLÜM-YAS VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve Rehberlik Öğretmen/Psikolojik Danışman iş birliği ile ölen öğrencinin yakın arkadaşları ya da etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler için ilk 24 saat içinde acil destek planı oluşturulmalıdır.
2	Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenme düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenmeli ve gerekli yardımı almaları sağlanmalıdır.
3	Okulda yaşanan ölüm olayı; bir kişinin ya da grubun bilmeden ya da bilinçli yaptığı bir davranış sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Diğer öğrencilerin ya da personelin sorumlulara karşı gösterdiği tepkilerle ikinci bir krizin yaşanmaması amacıyla önlemler alınmalıdır. Durum kolluk kuvvetlerine haber verilmelidir. Tarafı açıklamalardan ve öfkeli söylemlerden uzak durulmalıdır.
4	Gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin, velilerinin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlanmalıdır. Velilerine ulaşamayan öğrenciler olabilir. Öncesinde öğrencinin sorumluluğunu alacak diğer kişilerin iletişim bilgilerine sahip olmak önemlidir.
5	Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilmelidir. Bu öğrencilere bireysel bilgilendirme müdahale gerekebilir.
6	Bilgi aktarım sürecinde veli bilgilendirilmesinden önce, ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaraları okul SMS sisteminden mutlaka çıkarılmalıdır.
7	Gün sonunda yapılan çalışmalar değerlendirilmeli ve gerekli durumlarda yeniden planlama yapılmalıdır.
8	Travma sonrası yapılacak güçlendirme etkinlikleri belirlenirken; okulun sosyo-kültürel durumu, öğrencilerin etkilenme düzeyi, öğrencilerin gelişim dönemi özellikleri, özel gereksinim durumları dikkate alınarak etkinlikler seçilmelidir.
9	Öğrencilerin, ölen arkadaşları ya da öğretmenleri için okulun bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturmasına ya da anma töreni yapmasına izin verilmeli; ancak süreye ve paylaşımların içeriğine dikkat edilmelidir.
10	Paylaşımların içeriğinin Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman tarafından her gün kontrol edilmesi sağlanmalı ve dikkat çeken durumlar için gerekirse gözlem ve bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
11	Ölen öğrenciye ait sıranın sınıftan çıkarılması veya sırasının diğer sıralarla karma yapılması öğrencilerin onayı ve yardımıyla yapılmalı; öğrencilerin vedalaşmaları sağlanmalıdır.
12	Vefat sonrası öğretmen tarafından aile ziyareti yapılması aile için destekleyicidir.
13	Gün sonunda yapılan çalışmalar değerlendirilmeli ve gerekli durumlarda yeniden planlama yapılmalıdır.

ÖLÜM-YAS VAKALARINDA BİLGİ PAYLAŞIMI YAPILIRKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	Bilgi verilmeden önce ölümün ne zaman, nasıl ve nerede olduğuna ilişkin doğru bilgi mevcut olmalıdır.
2	Olayla ilgili bilgilendirme yurtlarda ve okulda tüm öğrencilere mümkünse aynı ders saatinde yapılmalı ve olay hakkında basit, net ve doğru bilgi verilmelidir.
3	Haber açık, doğrudan ve zihinsel hazırlığa olanak tanıyacak biçimde verilmelidir.Örneğin “Sizi üzecek bir haber vereceğim.”
4	Verilen bilgiler çocukların yaşına uygun biçimde somut ve gerçek olmalıdır. Bilgi verilirken ölüm doğrudan “öldü ya da vefat etti ifadesi” ile verilir. “Kaybettik, yaşamını yitirdi, aramızdan ayrıldı, melek oldu, gökyüzünde uçuyor, gitti, uyuyor, Allah onu yanına aldı” gibi ifadeler kullanılmamalıdır.
5	Haber ileildikten sonra öğrencilerle birlikte kalınması ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmesine olanak sağlanması uygundur. Öğretmenin yorum yapmadan ve yargılamadan kendi duygularını paylaşması; öğrencilerin de duygularını paylaşmalarına izin vermesi uygun olur. Nasihatler vermekten, hızlı çözümler önermekten ve “her şey düzelecek, zaman her şeyi halleder vb.” gibi ifadelerden kaçınılmalıdır.
6	Öğrencinin bir yakınına kaybetmesi durumunda öğretmenin, öğrenciye eve kadar veya ailenin kaldığı yere kadar eşlik etmesi uygundur. Öğrencinin veya ailenin izniyle sınıfın geri kalanı olaydan haberdar edilmelidir.
7	Çocuklar buldukları gelişim dönemlerinden dolayı ölümden ve olanlardan kendilerini sorumlu tutabilirler; böyle bir durumla karşılaşıldığında, çocuklara gelişen olayların, onların düşündükleri, söyledikleri ya da yaptıklarından kaynaklanmadığı vurgulanmalı ve bu noktayı anladıklarından emin olunmalıdır.
8	Çocuklar konuyla ilgili aynı soruları tekrar tekrar sorabilir. Çocukların ölüm ve kayıpla ilgili somut fakat eksik bir anlayışları olduğundan, sordukları sorulara somut cevaplar verilmesi oldukça önemlidir.

DOĞAL AFET

DOĞAL AFET KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -		
1	Güvenlik Önlemlerini Al Güvenli Alan Kontrolünü Yap	Her birey önce kendi güvenliğini emniyet altına alır. Kriz bölgesinde olmanın, güvenliği tehdit edip etmediğinden emin olunur. Kriz bölgesi, güvenliği tehdit ediyorsa güvenli alana geçilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Sivil Savunma Ekibi	Sakin olmak önemlidir.
2	Acil Durum Ekiplerini Ara	112 aranır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Sivil Savunma Ekibi	htiyaç halinde Emniyet, tfaie ve Sağlık Birimleri'ne ulaılmalıdır.
3	Durum tespiti (Risk Analizi) Yap	Acil temel ihtiyacı olan ve özel desteğe ihtiyacı olan bireyler tespit edilir (Ikyardım, güvenlik, emniyet). Su, tuvalet gibi temel ihtiyaçlar sağlanır. Öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanır. Ciddi duygusal tepkileri olan bireyler tespit edilir, diğer kişilerin etkilenmemeleri için kontrollü uzaklaştırılır. Mevcut olan hizmet ve destekler tespit edilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Sivil Savunma Ekibi	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
4	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır. Okul Müdürlüğü tarafından İçre Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İçre Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ve Rehberlik Araştırma Merkezi'ne yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir.
5	Olay Hakkında Öğretmen, Öğrenci, Personel ve Veli Bilgilendirmesi Yap	Bilgi notu hazırlanarak imkânlar doğrultusunda bilgilendirme yapılır (mesaj, basın açıklaması, bilgilendirme panoları, sms vb). Topluluk güvenli bir alana toplanarak kısa, net ve doğru bilgi aktarımı sağlanır.		Okul Yönetimi	Bilgilerin olduğu yazılı metin hazırlanmalıdır. Gerektiğinde hazırlanan metin basın bildirisi olarak da kullanılabilir.
6	Olayın Çerçesine Göre Güvenlik Açısından Çocukların Ailelerine Teslimini Yap	Her sınıf için öğretmen ve idareci görevlendirmesi yapılır.		Okul Yönetimi Öğretmenler	Öğrencilerin kime teslim edildiğine dair mutlaka bir liste kaydı oluşturulmalıdır.
7	Çalışamayacak Durumda Olan Personelin ve Öğretmenlerin Tespitini Yap	Gerekli destek için yönlendirme yapılır.		Okul Yönetimi Öğretmenler	Mutlaka bir liste kaydı oluşturulmalıdır.

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
8	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi'ni Topla	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi toplanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Okul ekibi travma/kriz durumunun hemen ardından ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu" nu (EK-1) doldurur.			
		Okul Ekibi travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu" nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.			
9	Tüm Okul Personelinin Katılacağı Değerlendirme Toplantısını Yap	Genel durum değerlendirmesi yapılır.		Okul Yönetimi Öğretmenler	Alınan kararlar tutanak altına alınır.

ÖLÜM VARSA SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

İlgili mevzuatta (Kanun, Tüzük, Yönetmelik, Genelge, Yönerge) değişiklik olabileceği olasılığı nedeniyle mevzuatın orijinal halinden kontrol edilmesi önemlidir.

DOĞAL AFET SONRASI KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Afet Yönetim Merkezi Planlaması Çerçevesinde Hareket Et	Okulların yeniden açılması kararı alındığında eğitim-öğretime devam edilir.		İçer MEM Okul Yönetimi Öğretmenler	
2	Tüm Öğretmenlere 'Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi' Yap	Öğretmenlerin olayla ilgili paylaşımları alınır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Travma sonrası stres bozukluğu ile ilgili bilgilendirme yazısı dağıtılır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Doğal Afet Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmene uygulanır.		İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
3	htiyaç Duyulan Sınıflarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Öğrencilerin olayla ilgili paylaşımları alınır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılır ve bu bilgi Rehber Öğretmen/ Psikolojik Danışman ile paylaşılır.		İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Doğal Afet Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğrenciye uygulanır.		İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
4	Velilere 'Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi' Yap	Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili veli bilgilendirme mektubunun dağıtımı sağlanır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilecekleri sağlık kurum ve kuruluşlarına yönlendirilmelidir.
		Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Doğal Afet Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından veliye uygulanır.		İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
5	Değerlendirme Çalışmaları ile Okul Ortamını Değerlendir ve Yeniden Planlama Yap	Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda gerekli duyulan alanlarda süreç yeniden yapılandırılır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Öğretmenler	

ÖLÜM VARSA SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

DOĞAL AFETE MÜDAHALEDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	İlk kural sakin olmaktır.
2	Her birey önce kendi güvenliğini emniyet altına almalıdır.
3	Kişi, güvenli alanda olup olmadığını kontrol ederek, güvenli alanda değilse güvenli alana geçmelidir.
4	Kendi güvenliğini tehdit ediyorsa yardım etmek için dahi olsa,güvenli alandan asla ayrılmamalıdır.
5	İlk üç koşul sağlanmışsa süreçleri yürütebilecek ve destek verebilecek herkes yardım edebilir.
6	İlk olarak acil medikal bakıma ihtiyacı olan ve ciddi hayati tehlike taşıyan yaralılara ulaşılmaya çalışılmalıdır ve hemen güvenli alana geçilmelidir.
7	Diğer afetzedelerin de güvenli alanda toplanmasına yardım edilmelidir.
8	Öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanmaya çalışılmalıdır.
9	Panik yaratabilecek kişiler diğer kişileri etkilememeleri için kontrollü uzaklaştırılmalıdır.
10	Bireyler duygularını ifade ettikçe rahatladığı için afetzedenin duygularını ifade ederek duygusal deşarj olmasına fırsat verilmelidir.
11	Somut açıklama yapılarak afetzedeye olayla ilgili kısa ve net bilgilendirme yapılmalıdır.
12	Afetzedenin anlattıkları dikkatli ve duyarlı bir şekilde dinlenmelidir.

AFETZEDE İLE KONUŞURKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

S.No	Yapılacak İşler	Öneriler / Açıklamalar	
1	Duygusal deşarj sağlamak	Duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.	Duygularını ifade ettikçe kişi rahatlar. Gerekirse güvenli ve sakin bir alana geçilir.
2	Somut açıklama yapmak	Öncelikle çocuklara, acilen durumu anlamalarını kolaylaştıracak somut bir açıklama yapılmalıdır.	Karmaşa yaşayan (örn. korku ve panik) öğrencileri sakinleştirmek için olay hakkında bilgi verilir.
3	Dikkatli dinlemek	Kişinin hikâyeleri ve anlattıkları duyarlı ve dikkatlice dinlenilmelidir.	Geleceklerini yönlendirmeye çalışmak yardımdan çok zarar verir.
4	Kendini ifade etmesine fırsat vermek	Duygu, düşünce, davranış, hayalle beden düzeyindeki tüm yaşantılarını aktarma konusunda teşvik edilmelidir.	Konu konuşulmaktan kaçınılmamalıdır. Afete ilişkin ne bildiği, nereden bilgi aldığı gibi sorular sorulabilir. Aksi takdirde olayın konuşulamayacak kadar korkutucu, olduğundan daha yoğun bir endişe ve korkuya yol açabilecek bir olay olduğu izlenimi verir.
5	Kişiyi gözlemek	Kendine zarar verici düşünceleri olup olmadığı gözlenmelidir.	Böyle bir durumdan şüphe edilirse sağlık yetkililerine bildirilmelidir.
6	Konuşmaya zorlamamak	Konuşmakta zorluk çekenler ve konuşmak istemeyenler olabilir, onlar da konuşmaya zorlanmamalıdır. Diğerlerinin de destek aldığını görmek, zamanla onların da kendilerini anlatmalarına yardımcı olabilir.	Sadece sorduğu soruların cevapları verilir. Duygularını ifade etmesi için sanatsal ve günlük tutma gibi yöntemler teşvik edilir.
7	Travma sonrası normal tepkiler bilgilendirmesi yapmak	Yaşadıkları tüm tepkilerin olaydan sonra beklenen bir durum olduğunu anlatmak ve bunların nasıl bir seyir izleyeceği hakkında kendilerini bilgilendirmek çok önemlidir.	Benzer duygu, düşünce ve tepkileri herkesin yaşadığına dikkat çekilir.

AFETZEDE İLE KONUŞURKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

S.No	Yapılacak İşler		Öneriler / Açıklamalar
8	Geleceğe yönelik planlama yapmasına yardım etmek	Tüm bilgiler alındıktan sonra, kişi ile birlikte olası çözümler üzerinde durup geleceğe ilişkin bir planlama yapmasına yardımcı olunabilir.	Kişinin olay karşısındaki çaresizliğini biraz olsun hafifletebilir ancak gerçekleştirilmesi çok zor olan vaatlerde bulunmak çok ciddi bir hatadır.
9	Belirsizlikleri bir an önce belirgin hale getirmek	Belirsiz olan barınak, ailelerindeki yaralı ve ölüm durumlarının tespiti, fiziksel olarak normal yaşam koşullarına ne zaman kavuşacakları ve kendi sağlık durumları ile ilgili konuların bir an önce belirgin hâle getirilmesi çok önemlidir.	Duruma ilişkin belirsizlikler, yaşadıkları psikolojik yıkımın artmasına neden olur.
10	Günlük yaşam etkinliklerine teşvik etmek	Normal yaşamlarına dönmelerini sağlayacak etkinliklere teşvik etmek gerekir. Böylece, yaşamları üzerinde kontrol duygularının artması sağlanabilir.	Günlük yaşamında keyif aldığı, kendine iyi gelen etkinliklerin farkına varması sağlanarak hayata geçirmesi teşvik edilir.
11	Dayanışma desteği sağlamak	Küçük grup çalışmaları, duygu paylaşımları, sportif ve sanatsal etkinlikler, anma törenleri vs. ile sosyal hayata uyumları sağlanabilir.	Kısa dönemde benzer olayları yaşayanların bir arada olması destek ve dayanışma duygusunu yaşatır, kendilerini daha güçlü hissederler; ancak toparlanabilmeleri için dış çevreyle de bağlantı kurma ihtiyaçları vardır.

TERÖR

TERÖR KRİZE MÜDAHALEDE İZLENECEK ADIMLAR

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Kim	Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Okulda Güvenli Ortam Oluştur	Gerekli durumlarda alarm çalınır.		Okul Yönetimi Öğretmenler Okul Personeli Tahliye Ekibi İkyardım Ekibi	Kriz alanının güvenliğinden emin olunamıyorsa alana girilmemelidir.
		Okul hızlı bir şekilde boşaltılır ya da öğrenciler hızlı bir şekilde içeri alınır.			
		Toplanma alanı ya da en az riskli ortama gidilir.			
		Okulun boşaltılması gibi tahliye gerektiren durumlarda karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışlar kontrol altına alınır.			
		Öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanır.			
2	Okul Psikososyal, Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Çalışmalarını Başlat	Daha önceden yapılan görev dağılımı uygulanır.		Okul Yönetimi Öğretmenler Okul Personeli Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Yardım ve desteği kontrol edebilecek sistem kurulur ve iç koordinasyon sağlanır.			
3	Psikolojik İlk Yardım Yap	Olaydan etkilenme durumuna göre en fazla stres yaşayan, etkilenen kişiler belirlenir ve gruptan ayrı bir yere alınarak psikolojik ilk yardım hizmeti verilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Öğretmenler	Ayrımcılığa veya şiddete maruz kalma riski olanlar için ayrıca güvenlik önlemleri alınmalıdır.
4	Tüm Öğrencilere Destek Sağla	Okulda, sınıfta beklemek durumunda olan öğrenciler için isteğe bağlı mümkünse grup dinamiği oluşturularak tüm sınıflara ders dışı etkinlikler (resim çizme, oyun oynama vb.) yapılır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Öğretmenler	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
5	Risk Analizi Yap	Devam eden tehdit açısından çevre değerlendirilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Olayın niteliğine göre dezavantajlı grupların (etnik farklılık, engelli öğrenciler, küçük yaş grupları) güvenliği sağlanmalıdır. Terörden okul yönetimi de etkilenebileceğinden hedef kitle bölümüne 'okul yönetimi'de eklenmiştir.
6	Temel İhtiyaçları Sağla	Güvenli bir ortamda emniyette olunması sağlanır. Su ve tuvalet gibi temel ihtiyaçlar karşılanır.		Okul Yönetimi Öğretmenler Okul Personeli Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
7	Acil Durum Ekiplerini Ara	112 aranır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Sivil Savunma Ekibi	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
8	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır. Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde 'Bilgi Notu' formu kullanılmalıdır. Yaşanan sürece ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir.
		Rehberlik Araştırma Merkezi'ne bilgi verilir.			
		Okul Ekibi Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formunu (EK-1) doldurur.			
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formunu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.			
9	Olay Hakkında Öğretmen, Öğrenci, Personel ve Veli Bilgilendirmesi Yap	Bilgilendirme yapılmadan önce topluluk güvenli bir alana toplanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi Aktarım Formu'na yazılacak bilgilerin yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir. Gerektiğinde hazırlanan metin basın bildirisini olarak da kullanılabilir. Veli bilgilendirilmesinden önce eğer varsa ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaralarının okul SMS sisteminden mutlaka çıkarılması sağlanmalıdır. Hazırlanmış olan yazılı metin okul web sitesinde yayınlanabilir.
		'Bilgi Aktarım Formu' hazırlanarak imkânlar doğrultusunda (mesaj, basın açıklaması, bilgilendirme panoları vb.) bilgilendirme yapılır.			
		Bilgi aktarım formu ile yapılan ilk bilgilendirmenin ardından bilgi kirliliğine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personelinin katılacağı toplantı (olayla ilgili net ve doğru bilginin verileceği) yapılır.			

İşleyiş				Kim	Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
10	Öğrencilerin Okuldan Güvenli Bir Şekilde Ayrılmalarını Sağla	Öğrencilerin aileleri veya yakınları ile bir araya getirilme işlemi yapılır. Olayın içeriğine göre gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin velilerin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Öğretmenler	Velilerine ulaşamayan öğrenciler olabilir. Öncesinde öğrencinin sorumluluğunu alacak diğer kişilerin iletişim bilgilerine sahip olmak önemlidir.
11	Durum Değerlendirmesi Yap	Bilgi kirliliğine ve kitlesel heyecana yol açmamak ve en kısa sürede tüm okul personeli ile ortak dil oluşturmak için değerlendirme toplantısı yapılır. Okul Ekibi travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder. Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenir ve gerekli yardımı almaları sağlanır. Okul Yönetimi ve Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi işbirliği ile ölen öğrencinin yakın arkadaşları ya da olaydan etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler özellikle ilk 24 saat ve sonrasında da izlenir, verilecek destekler planlanır. Olaydan birinci derecede etkilenen ve risk altındaki öğrenciler, öğretmenler ve veliler belirlenerek ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilir.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Öğretmenler	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
12	Tüm Öğretmenlere 'Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi' Yap	Öğretmenlerin olayla ilgili paylaşımları alınır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Travma sonrası stres bozukluğu ile ilgili bilgilendirme yazısı dağıtılır.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Terör Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmene uygulanır.		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
13	İhtiyaç Duyulan Sınıflarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Öğrencilerin olayla ilgili paylaşımları alınır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılır ve bu bilgi Rehberlik Öğretmeni ile paylaşılır.		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Terör Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğrenciye uygulanır.			
14	Velilere Travma Sonrası Stres Bozukluğu Bilgilendirmesi Yap	Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili veli bilgilendirme mektubunun dağıtımı sağlanır.		Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilir.		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	
		'Psikososyal Güçlendirici Destek Programı' Terör Travması Güçlendirici Etkinlikleri Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman ve/veya İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından veliye uygulanır.		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
15	İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları ile Okul Ortamını Değerlendir ve Yeniden Planlama Yap	Ölüm durumunda taziyeleri sunmak, cenaze töreninin detaylarını öğrenmek, okulun yapabileceklerini ve diğer öğrencilere okul olarak hangi bilgilerin verilebileceğini sormak üzere vefat eden öğrencinin ailesi ile iletişime geçilir.		Okul Yönetimi Öğretmenler Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Aile cenaze törenine okulun katılımını istemiyor ya da ölüm şeklinin açıklanmasını istemiyor olabilir. Bunun gibi özel durumlar söz konusu olabileceği için vefat eden öğrencinin ailesi ile iletişime geçilerek onların istekleri gözlemlenmelidir. Olay günü okula gelmemiş öğrencilere bilgilendirme ve müdahale gerekebilir. Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilmelidir. Olayın ertesi günü yapılacak sabah töreninde okul idaresi, ölümle ilgili duygularını basit ve diğer öğrencilerin duygu dünyasını dikkate alarak ifade etmelidir. Okulda rutin işleyiş mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi sağlanmalıdır.
		Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilir.			
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu'nu (EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.			
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu'nu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderir.			

ÖLÜM VARSA SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

TERÖR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	Okulların önceden mutlaka anlaşılabilir ve uygulanabilir bir güvenlik planı olmalı ve mümkünse tüm personelin ilk yardım eğitimi alması sağlanmalı.
2	Dışarıdan bir destek gelmesini beklerken, okulun fiziksel varlığının devamı ile okul personelinin de çözüm açısından aktif olması sağlanmalı. Ayrıca bakım ve güvenlik için öncelikle özel ilgiye ihtiyaç duyabilecek insanlar (çocuklar ve ergenler, sağlık sorunları veya engeli olanlar, ayrımcılığa veya şiddete maruz kalma riski olanlar) bulunmalı.
3	İş güvenliği çalışmaları kapsamında okul yönetimi tarafından sivil savunma ekibi ile işbirliği kurularak gerekli önleyici güvenlik çalışmaları tamamlanmalıdır.
4	Okulun bulunduğu yerleşim yeri açısından teröre ilişkin olası risk analizi yapılmalı.
5	Okuldaki olası bir risk durumunda, destek verebilecek durumda olan veliler (doktor, hemşire, polis vb.) önceden belirlenmeli ve bu kişiler de ilk yardım, psikolojik destek vb. açısından okul planının içine katılmalı.
6	Okula güvenliği sağlamak için yapılan çalışmaları görünür kılmak ve güvenli davranışları kazandırmak için (merdiven iniş-çıkış yönleri, okul giriş-çıkış kapıları, servis biniş-iniş yerleri vb.) afiş, pano vb. gibi görsel materyallerle okulun çeşitli yerlerine asılmalıdır.

TERÖR VAKALARINDA UYGULAYICIYA ÖNERİLER

1	Kriz alanının güvenliğinden emin değilseniz alana girmeyin.
2	Ekip ile birlikte olay yerinde iseniz birbirinize yardım ve destek için kontrol edebilecek bir "eş sistemi" kurmaya çalışın. İç koordinasyonunuzu sağlayın.
3	Mümkünse kaygılı insanlarla kendiniz için güvenli bir mesafeden iletişim kurun.
4	Bakım ve güvenlik için özel ilgiye ihtiyaç duyabilecek insanları bulmaya çalışın. Bu kişiler: çocuklar ve ergenler, sağlık sorunları veya engeli olanlar, ayrımcılığa veya şiddete maruz kalma riski olanlar.
5	Kendinizi isminiz, kurumunuz ve profesyonel kimliğinizle tanıttın. Mümkünse kurumunuza ait logolu bir yelek (psikolojik ilk yardım ekibi için hazırlanan) giyin ya da yaka kartınızı takın.
6	Ses tonunuzu sakın ve yumuşak tutun.
7	Konuştuğunuz kişi ile göz kontağı kurun.
8	İnsanlara onlara yardım için orada olduğunuzu hatırlatın, güvende olduklarını vurgulayın.
9	Kişi gerçeklikle ve çevresi ile bağının koptuğuna yönelik tepki verirse, bu bağın yeniden kurulmasına yardım edin: <ul style="list-style-type: none"> • Ayağını yere koymasını ve zemini hissetmesini isteyin. • Parmakları ya da elleri ile hafifçe bedenine dokunmasını isteyin. • Çevresinde gördükleri, duydukları veya hissettikleri stres yaratmayan şeylerin farkına varmasını sağlayın. • Gördükleri ve duyduklarının ne olduğunu size söylemelerini isteyin. • Nefeslerine odaklanmalarını ve yavaşça nefes almalarını isteyin.

GÖÇ

GÖÇ KRİZE MÜDAHALEDE İZLENİLECEK ADIMLAR

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
1	Okul Yönetimi ve Öğretmenlere Yönelik Bilgilendirme Çalışmalarını Yap	-Bakı Açısında Farkındalık Sağlama -Çok Kültürlülük -nsan Hakları -Eğitim Hakkı -Kapsayıcı Eğitim Yaklaşımı -Sosyal Kabul -Bireysel Farklılıklara Saygı -Ayrımcılık Üzerine Çalışma -Hoşgörü -Akran Zorbalığı Üzerine Çalışma -İletişim Becerileri vb. konularında çalışmalar yapılır.		Okul Yönetimi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Öğretmenler	Bu konuya ilişkin bilgi paylaşımında ortak bir dil belirlenip paylaşılması önemlidir. Yapılacak öğrenci ve veli çalışmalarında konulara ilişkin hazırlanacak dökümanlar üzerinden bilgilendirme yapılması önerilmektedir.
2	Okulun Varolan Öğrencilerine Yönelik Bilgilendirme Çalışmalarını Planla ve Uygula	-Sosyal Kabul -Ayrımcılık Üzerine Çalışma -Bireysel Farklılıklara Saygı -"Hayır Deme" Becerisi -Hoşgörü -Akran Zorbalığı Üzerine Çalışma -Duyguları Farketme/ Anlama/ Uygun Biçimde ifade Etme -İletişim Becerileri -Problem Çözme Becerisi vb. konularında çalışmalar yapılır.		Sınıf RehberÖğretmenleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Okulun varolan öğrencileri kavramı göçle gelmeyen mevcut öğrenciler için kullanılmıştır.
3	Okulun Varolan Velilere Yönelik Bilgilendirme Çalışmalarını Planla ve Uygula	-Sosyal Kabul -nsan Hakları -Eğitim Hakkı -Ayrımcılık Üzerine Çalışma -Bireysel Farklılıklara Saygı -Hoşgörü vb. konularında çalışmalar yapılır.		Sınıf RehberÖğretmenleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Okulun varolan velileri kavramı göçle gelmeyen mevcut veliler için kullanılmıştır.
4	Göçle Gelen Öğrenci Hakkında Düzenlenmiş Okula İlişkin (Kayıt-Kabul, Yerleştirme Kararı, Eğitim Tedbir Kararı vb.)Evraklarla İlgili Çalışmaları Yap	Öğrenci ile ilgili evraklar temin edilir. İlçe Komisyonundan çıkan kayıt bilgisi alınır. Öğrenci ve yerleştirildiği sınıf konusunda öğretmenler bilgilendirilir.		Okul Yönetimi	

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
5	Göçle Gelen Öğrencinin Akademik Değerlendirmelerini Yap Sonuçlara Göre Eğitim Planı Oluştur	Türkçe yeterlilik düzeyinin tespiti yapılır.		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Dersine Giren Öğretmenler	Değerlendirme ve ihtiyaçları akranları temel alınarak tespit edilir.
		Ön öğrenmelerinin tespiti yapılır.			
		Öğrenme ihtiyaçları belirlenir.			
6	İhtiyaçları Tespit Et, Karşıla ya da Karşılama için Yönlendirmeleri Yap Süreci Takip Et	Temel ihtiyaçlar tespit edilir.		Okul Yönetimi Sınıf Rehber Öğretmeni Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Psikososyal ihtiyaçlar tespit edilir.			
		Belirlenen ihtiyaçlar karşılanır ve/veya gerekli yönlendirmeler yapılır.			
7	Okul Geneli Çalışmaları Planla ve Uygula	Okul genelinde; göçle gelen öğrencilerin dillerine ilişkin yönlendirme yazıları (kantin, acil çıkışı, tuvalet vb. yerlerin yerini gösteren işaretler) hazırlanır.		Okul Yönetimi Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Kültürlerine özgü önemli gün ve haftalara ilişkin görsellerle desteklenen pano çalışmaları yapılır.			
8	Aile Görüşmeleri Yap	Öğrenciye yönelik okulda yapılması planlanan çalışmalar aile ile paylaşılır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Öğrencinin geçmiş öğrenim hayatına ilişkin bilgiler alınır.			
		Ailenin yaşam hikâyesi (yol hikâyesi) alınır.			
		Ailenin okuldan beklentileri alınır.			
		Öğrenciyle ilgili okul tarafından bilinmesi gereken özel durumlara (sağlık durumu/ travmatik yaşantılar/ özel gereksinim vb.) ilişkin bilgi alınır.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	
9	Derse Giren Öğretmenlerle Öğrencinin Durumunu Değerlendir	Öğrencinin akademik geçmişi ve mevcut performansının değerlendirilmesi		Sınıf Rehber/Öğretmeni Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Aile yaşam hikâyesi öğretmenlerle paylaşılırken, sadece eğitim-öğretimle ilgili kısmının paylaşılmasına özen gösterilmelidir.
		Aile yaşam hikâyesi gizlilik ilkesi gözetilerek paylaşılır.			
		Öğrencinin özel durumu (süregelen hastalık, engel durumu, özel eğitim gereksinimi, davranış problemleri vb.) varsa paylaşılır.			
		Öğrencinin özel eğitim gereksinimi varsa ilgili sağlık kuruluşuna ve/veya RAM'a yönlendirmeyapılır.			
10	Öğrenme Sürecine İlişkin Düzenlemeleri Planla ve Uygula	Öğrenmeye ilişkin sınıf içi düzenlemeler, akademik başarıyı destekleyecek çalışmalar yapılır.		Okul Yönetimi Öğretmenler BEP Geliştirme Birimi	
		Özel eğitim gereksinimi varsa BEP hazırlanır.			
11	Sosyal Uyum (Oryantasyon) Çalışmalarını Planla ve Uygula	Öğrencinin okula uyumunu sağlayıcı (okul kuralları, eğitim süreci, yeni kültürü tanıma vd.) çalışmalar yapılır.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Öğrenci okul içi ve okul dışı sosyal destek çalışmalarına yönlendirilir.			
		Velinin okulla işbirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar düzenlenir.			
12	Psikolojik Destek Çalışmalarını Planla ve Uygula	Psikolojik sağlamlıklarının güçlendirecek etkinlikler düzenlenir.		Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		htiyaç duyulan kişisel gelişim alanlarına yönelik destek çalışmaları planlanır.			
		Varsa riskli durumlara yönelik önleyici rehberlik çalışmaları yapılır.			

Sıra No	İşleyiş			Kim	Öneri ve Açıklamalar
	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -		
13	Kültürel Çalışmalar, Entegrasyon ve İnsan Hakları ile İlgili Çalışmaları Planla ve Uygula	Kendi kültürünü tanıtmaya için öğrenciye fırsat verilir.		Tüm Okul Öğretmenleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Bu konuya ilişkin bilgi paylaşımında ortak bir dil belirlenip paylaşılması önemlidir. Yapılacak öğrenci ve veli çalışmalarında konulara ilişkin hazırlanacak dokümanlar üzerinden bilgilendirme yapılması önerilmektedir.
		İnsan hakları, demokrasi eğitimi ve dünya vatandaşlığı kavramlarına ilişkin farkındalık kazandırılır.			
14	Güçlendirici ve Geleceğe İlişkin Olumlu Duyguların Geliştirilmesine Yönelik Çalışmaları Planla ve Uygula	Psikolojik sağlamlığı güçlendirmeye yönelik birey, aile ve grup rehberliği çalışmaları yapılır.		Sınıf Öğretmeni Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Kısa ve uzun vadeli hedefler oluşturulur. Geleceğe ilişkin beklentiler çalışılır.			
15	Değerlendirme ve Değerlendirme Çalışmalarını Planla ve Uygula	Öğrencinin sağlık, psikolojik, öğrenme, akademik, sosyal uyum, aidiyet durumuna ilişkin değerlendirmeler yapılır.		Okul Yönetimi Tüm Okul Öğretmenleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	
		Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda 'gerek duyulan alanlarda' yeniden planlamaya yapılır.			

ÖLÜM VARSA SÜREÇ ÖLÜM VE YAS TRAVMASI İLE İLİŞKİLENDİRİLEREK SÜRDÜRÜLÜR.

GÖÇ VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1	Okul yönetimi ve öğretmenlere yönelik (çok kültürlülük, sosyal kabul, hoşgörü vb.) bilgilendirme çalışmalarının yapılması.
2	Okul yönetimi tarafından, öğrenci hakkında düzenlenmiş, okula ilişkin evraklarla ilgili düzenlemelerin yapılması.
3	Sosyal uyum çalışmaları, öğrencinin okula uyumunu sağlayıcı çalışmalar ve kültürel çalışmalar kapsamında; insan hakları ve entegrasyon kavramlarına ilişkin çalışmaların yapılması.
4	Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve öğretmenler tarafından, öğrencinin akademik değerlendirmesinin (Türkçe yeterlilik düzeyinin ve ön öğrenmelerinin tespiti, Özel eğitim ihtiyacı olup olmadığı vb.) yapılması ve akademik başarıyı destekleyici çalışmaların planlanması.
5	Sınıf rehber öğretmenleri tarafından planlanan çalışmaların, öncelikle göçle gelen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda yapılması; diğer sınıflarla yapılacak çalışmaların rehberlik çalışmalarının içinde planlanması.
6	Okul-aile iş birliğinin sağlanması için okul yönetimi ve rehber öğretmen/psikolojik danışman tarafından, ailenin yaşam hikâyesinin ve okuldan beklentilerinin alınması; temel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçların belirlenmesi ve buna yönelik çalışmaların yapılması.
7	Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından güçlendirici psikolojik destek çalışmalarının yapılması.
8	Okul yönetimi, öğretmenler ve rehberlik servisi tarafından, yıl boyunca yapılan çalışmaların değerlendirilmesi; ihtiyaç duyulan çalışmaların bir sonraki yıla ilişkin planlamaya dâhil edilmesi.

Ek-2**PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ
DESTEK TALEP FORMU**

(Krizle müdahaleyi yapan psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi tarafından desteğe ihtiyaç duyulduğunda doldurularak il/ilçe psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibine iletilecektir.)

Okul/İlçe Adı				
Adres/ Telefon				
Öğrenci Sayısı				
Şube Sayısı				
Öğretmen Sayısı				
Okul Müdürünün Adı-Soyadı/ Cep Telefonu				
Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenin Adı-Soyadı/Cep Telefonu				
Travmaya/Krize Yol Açan Olayla İlgili Bilgi (Yeri, Saati, Tarihi, Nasıl Geliştiği)				
Okul/ilçe ekibinin destek isteme nedeni (Okul/ilçe ekibinin olaydan etkilenmiş olması, personel kapasitesinin yetersiz olması vb.)				
Risk altında olduğu düşünülen Kişi Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer
Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tarafından Yapılan Çalışmalar	(☐) İlk yardım müdahalesinin yapılması (☐) Güvenlik önlemlerinin alınması (☐) Sağlık ve güvenlik ekipleriyle iletişime geçilmesi (☐) İl/İlçe MEM' e bilgi verilmesi (☐) Görev dağılımının yapılması (☐) Öğretmenlerin bilgilendirilmesi (☐) Öğrencilerin bilgilendirilmesi (☐) Velilerin bilgilendirilmesi			

	( ) Yardımcı personelin bilgilendirilmesi
	Psikososyal destek programının uygulanması ( ) Öğrenci oturumu ( ) Öğretmen oturumu ( ) Veli oturumu ( ) Bireysel çalışmaların yapılması ( ) Grup çalışmalarının yapılması ( ) Diğer.....
İşbirliği Yapılan Kurumlar	
İl/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden Yapılması Talep Edilen Çalışmalar	Psikososyal destek programlarından ( ) Öğrenci oturumu ( ) Öğretmen oturumu ( ) Veli oturumu ( ) Bireysel çalışmalar ( ) Grup çalışmaları ( ) Öğrenci bilgilendirme/eğitim çalışmaları ( ) Öğretmen bilgilendirme/eğitim çalışmaları ( ) Veli bilgilendirme/eğitim çalışmaları ( ) Yardımcı personel bilgilendirme/eğitim çalışmaları ( ) Diğer.....

..../..... /20.....

OKUL/KURUM MÜDÜRÜ

Ek-3**PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ
ÇALIŞMA RAPORU**

(İl/İlçe/Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından müdahale süresine göre günlük, haftalık, aylık periyotlarda doldurulacaktır.)

Okulun Adı		
Olay		
Çalışma Yapılan Tarihler		
Çalışmayı Yapan Ekip Üyeleri		
Yapılan Çalışmalar (Psikososyal Destek Programı)	Uygulanan Etkinlik/Oturum	Uygulanan Kişi/Grup
Yapılan Diğer Çalışmalar		
Yapılan Çalışmaya Katılan Kişi Sayısı	☐ Öğrenci .... ☐ Öğretmen .... ☐ Veli .... ☐ Yardımcı Personeli .. ☐ Diğer...	
Görüş ve Öneriler		
İzleme İçin Planlanan Çalışmalar		

..../..... /20.....

İmza

İmza

İmza

İmza

İmza

(Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından imzalanacak)

Ek-4**PSIKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ
İZLEME FORMU**

(Okul/İlçe/İl Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından doldurularak bir örneği İl/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi'ne iletilecektir.)

Okulun/İlçenin Adı	
Olayın Gerçekleştiği Tarih	
Olayın özeti	
Müdahale Çalışmalarının Tamamlandığı Tarih	
İzleme sürecinde yapılan çalışmalar	
Alınan tedbirlerin sonucuna ilişkin bilgiler (Devamsızlık, okula uyum, akademik başarı, sosyal uyum, sosyal destek kaynakları vb. durumlar açıklanacaktır.)	
Psikososyal destek hizmetleri kapsamında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar ile kurum ve kuruluşların görüş/önerileri	

.../... /20....

İmza

İmza

İmza

İmza

İmza

(Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından imzalanacak)

Ek-5

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ NOTU**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

KİME*	
OLAY ÖZETİ**	
AÇIKLAMA***	

İçer Millî Eğitim Müdürlüğü İçer Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine

**Bilgi aktarım formunda kullanılan "sınırlı" ifade aynen yazılarak İçer MEM kriz ekibine gönderilir.

***Olayla ilgili yapılanlar özetlenir. İçer Kriz Ekibi desteği gerekiyorsa belirtilir.

Ek-6

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

(Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.)

..... tarihinde, saat .....’da,.....(yer)’de
.....
.....
.....
.....(olay) meydana gelmiştir.

Olayla ilgili :

1. Okulda Alınan Önlemler:
2. İşbirliği Yapılan Kurumlar:
3. Şu Anki Durum:

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz.” *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.../...../20...

Müdür (imza)

Ek-6/a

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (DOĞAL AFET)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, aşırı yağmur yağışı sonucu okulumuzun bahçesinden gelen sel okul girişini iptal etmiştir. Öğrencilerimiz üst katlara alınarak güvenlikleri sağlanmış, "112 Acil Çağrı Merkezi" aranarak gerekli bildirimde bulunulmuştur.

Yağmurun dinmesi ile öğrencilerimiz arka kapıdan tahliye edilerek velilerine teslim edilmiş ya da servislere bindirilmiştir. Şu an ulaşamadığımız bir veli ve okuldakalan bir öğrenci yoktur.

"Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz". *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: *Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.*

Ek-6/b

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (SALGIN HASTALIK)**

T.C.
.....KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, okulumuzun bir sınıfında 8 öğrencide yüksek ateş ve öksürük gözlemlenmiş olup velileri bilgilendirilmiş; İlçe MEM, İlçe Sağlık Müdürlüğü, Toplum Sağlığı Merkezine girişimde bulunulmuştur.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.

Ek-6/c

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (GÖÇ)**

T.C.
.....KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, okulumuza göçle gelen çeşitli sınıflar düzeyinde 20 öğrenci kaydı alınmıştır. Öğrenciler sınıflarına yerleştirilmeden önce ilgili sınıfın öğrencileri gelen arkadaşları ile ilgili bilgilendirilmiş ve sınıf içi uyum çalışmaları planlanmıştır.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: *Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.*

Ek-6/d

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU (TERÖR)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, okulumuzun bulunduğu sokakta bir patlama meydana gelmiştir. Okulumuzda yüksek ses nedeniyle kırılan camlar vardır. Bir öğretmenimiz cam kırıklarından dolayı hafif yaralanmıştır. "112 Acil Çağrı Merkezi" aranarak gerekli müdahale yapılmıştır. Öğretmenimizin hastanede tedavisi devam etmekte olup sağlık durumu iyidir.

"Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz". (Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)

.../ ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.

Ek-6/e

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (CİNSEL İSTİSMAR)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, okulumuzun öğrenci tuvaletinde bir öğrencimiz başka bir öğrenci tarafından cinsel İstismara uğradığını bildirmiştir. İlgili öğrencilerin aileleri ile görüşme yapılmış ve okulumuz bölgesindeki polis karakoluna yasal bildirimde bulunulmuştur.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: *Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen, veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.*

Cinsel İstismar vakalarında eğer olay okul genelinde duyulmadıysa bununla ilgili herhangi bir bilgilendirme çalışması yapılmamalı ve gizlilik sağlanarak yasal süreç tamamlanmalıdır.

Bilgilendirme yapılmasının gerekli olduğu durumlarda ise kişinin mahremiyetinin korunması açısından olaydan haberdar olanlar doğru tespit edilmeli ve “Bilgi Aktarım Formu”nun paylaşılacağı kişiler, sınıflar, gruplar bu doğrultuda belirlenmelidir.

Ek-6/f

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (TAMAMLANMIŞ İNTİHAR)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz/ Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 16.00'da, bir öğrencimizin evinin balkonundan atlayarak yaşamına son verdiği bilgisi edinilmiştir. Öğrencimize Allah'tan rahmet ve okul camiamıza başsağlığı diliyoruz.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: *Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.*

Ek-6/g

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (İNTİHAR GİRİŞİMİ)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU**

Sayın Velilerimiz/ Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, okulumuzun spor salonu soyunma odasında bir öğrencimiz intihar girişiminde bulunmuştur. 112 acil çağrı merkezi aranarak gerekli müdahale yapılmıştır. Öğrencimizin hastanede tedavisi devam etmekte olup sağlık durumu iyidir.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

..../ .... /20.....

Müdür (imza)

NOT: Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.

Ek-6/h

**OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU ÖRNEĞİ (ÖLÜM-YAS)**

T.C.
..... KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

Sayın Velilerimiz / Sevgili Öğrencilerimiz

02.01.2020 tarihinde, saat 10.00'da, okulumuzun bahçesinde beden eğitimi dersinde futbol maçı yaparken bir öğrencimiz kalp krizi geçirmiş, 112 acil çağrı merkezi aranarak gerekli müdahale yapılmasına rağmen hayatını kaybetmiştir. Öğrencimizin ailesine ve okul camiamıza başsağlığı diliyoruz.

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine her zaman başvurabilirsiniz”. *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

.... / ..... /20.....

Müdür (imza)

NOT: Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

**TAMAMLANMIŞ İNTİHAR VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI İÇERİĞİ ÖRNEĞİ**

Değerli Öğretmenler, bugün burada bulunmamızın nedeni okulumuz öğrencilerinden .....'nın hayatını kaybetmiş olmasıdır. Öncelikle hepimizin başı sağolsun.

(Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmışsa 1. açıklama, yasal süreç devam ediyorsa 2. açıklama ile devam edilir.)

1. Açıklama

Olayla ilgili yasal sürecin sonuçlanması durumunda;

Yaşanan olayla ilgili öncelikle bir bilgilendirme yapmamız gerekiyor. Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmıştır ve ölüm şeklinin intihar olduğu yönünde resmi bir açıklama yapılmıştır. Sürece ilişkin edinilen yeni bilgiler okul yönetimi tarafından sizlerle paylaşılacaktır.

2. Açıklama

Olayla ilgili yasal sürecin devam etmesi durumunda;

Yaşanan olayla ilgili öncelikle bir bilgilendirme yapmamız gerekiyor. Olayla ilgili yasal süreç başlamıştır. Olayın bizlere ilk yansıması 'intihar' şeklinde olsa da olayın nasıl gerçekleştiği araştırılmaktadır. Olayla ilgili devam eden soruşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmesi ve bilgi kirliliğinin önlenmesi amaçlarıyla 'intihar' kavramının kullanılmaması; olayın bir intihar olarak değil, bir kayıp/vefat olarak ifade edilmesi gerekmektedir. Sürece ilişkin edinilen yeni bilgiler okul yönetimi tarafından sizlerle paylaşılacaktır.

(Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni yok ise İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından gerekli desteğin sağlanacağı ve ihtiyaç durumlarında Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden de destek alınabileceği bilgisi verilir.)

Her birimizin yaşamında kayıplar olabilir. Birini kaybediyor olmak birtakım duyguları hissetmemize yol açar. Bu kayıplarla baş etme becerilerimiz farklı farklıdır.

Bugün burada toplanmış olmamız da bu gibi durumlarda bizlere destek sağlayacaktır.

(Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni var ise süreç aşağıdaki gibi devam ettirilir:

Olayı nasıl duydukları, ne yaptıkları, ne hissettikleri ve şimdi ne düşündükleri sorularının ardından “Bu olaya ilişkin duygularını paylaşmak isteyen var mı?” sorusu yöneltilir. Duygu paylaşımları alındıktan sonra bu gibi ölümle sonuçlanan travmatik yaşantılar sonrasında paylaşılan/hissedilen duyguların ‘normal’ olduğu belirtilir.)

Öğrencilerimizin bir kısmı **(öğrencilerin haberdar olma durumuna göre bir kısmı/tamamı vb. şeklinde düzenlenebilir)** bu durumdan haberdar olabilir; ancak önemli olan her birinin yaşanan olayla ilgili bizlerden doğru bilgiyi almasıdır. Bu nedenle Okul/Çe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olarak sizlere, öğrencilerimize ve velilerimize yönelik bir ‘Bilgi Aktarım Formu’ hazırladık. Bu bilgi aktarım formunda yaşanan olaya ilişkin öğrencilerimizin ve velilerimizin bilmesi gereken bilgilerin doğru bir şekilde yer almasına dikkat ettik. Sizlerden sınıflarınızda bu formu okumanızı ve konu ile ilgili konuşmalarınızda sadece bu formda yer alan ifadeleri kullanmanızı rica ediyoruz. Yaşanan olayda ölüm şeklinin bazı öğrencilerimiz için özendirici yön taşıması ihtimali nedeniyle ölümü yüceltecek herhangi bir kavram kullanmamaya özen göstermemiz önemlidir.

Sınıflarda konu ile ilgili konuşmalar sırasında öğrencilerin ‘intihar’ olgusu ile ilgili konuşmaları ve/veya soruları ile karşılaşabilirsiniz. Bu durumlarda; intiharı öven, romantize eden ya da yargılayan, başkalarını suçlayan ya da sorgulayan ifadeler kullanmaktan kaçınılması gerekir.

Özel bir anma yapılması durumunda bu şekilde bir yaklaşımın, bazı öğrencilere sempatik gelebileceği durumu gözetilerek okul tarafından çevrimiçi ya da sınıf ortamında bir anma yapılmaması ve bir anma köşesi düzenlenmemesi önerilmektedir.

Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, kaybettiğimiz öğrencinin yakın arkadaşları, kendi yaşantılarında, ailelerinde intihar ederek ölmüş ve/veya intihar girişimi öyküsü olan bireyler bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan öğrencilerimizi risk grubunda olarak belirledik. Risk grubunda olabileceği düşünülen öğrencilerimizin gözlemlenmesi ile ilgili sınıf/şube rehber öğretmenlerimize ve ilgili branş

öğretmenlerimize Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni tarafından gizlilik ilkesi çerçevesinde bilgilendirmeler yapılacaktır. Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme; bunun yanı sıra ihtiyaç görülmesi durumunda yönlendirmeler yapılacaktır. Risk grubunda değerlendirilen öğrencilerin izlenmesi ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesi olası riskleri azaltabilir/ önleyebilir. Sınavların çoğunda sözel ya da davranışsal bir takım uyarı işaretleri verilmektedir. Bu nedenle sizlere bir bilgilendirme metni dağıtmaktayız. Bu metinde yer alan maddeler öğrencilerin izlenmesi ve hangi durumlarda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçebileceğiniz konularında size yardımcı olacaktır (**Okul Temelli Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının sınav Bölümünden “sınavla İlişkin Uyarı Belirtileri” ve “sınav Girişimi/Düşüncesi Vakalarında Dikkat Edilecek Noktalar” kısmı çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılır).

Uygun düşmeyecek paylaşımların önüne geçilmesi ve kaybı olan ailenin incitilmemesi adına, ölen öğrencinin velisi okulun/sınıfın mesajlaşma grubundan çıkarılmalı ve diğer velilerin bilgilendirilmesi bu şekilde yapılmalıdır.

Okul olarak ailenin uygun görmesi durumunda taziyeye ziyareti yapılması planlanmaktadır, bu konuda sizlere bilgilendirme yapılacaktır.

Okul/İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından (Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni olmaması durumunda bu çalışmalar İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından yapılacaktır) ilgili öğrencilerimizle/sınıflarımızla, velilerimizle ve sizlerle ‘Travmayla Başetme Becerileri’ne yönelik bazı çalışmalar ihtiyaca göre yapılabilir.

Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmamız oldukça önemlidir. Sınıflara yönelik bilgilendirme çalışmalarının planlanmasında, sınıfa ilk giren öğretmen kendisine verilen ‘Bilgi Aktarım Formu’nu okur. Bilgi Aktarım Formu’nun paylaşıldığı ders saatinden sonra derse giren öğretmenler ise öğrencilerden konu ile ilgili sorular gelmesi durumunda sizlere az önce anlatılan bilgiler çerçevesinde yanıtlar vermeli ve mümkün olan en hızlı biçimde normal ders işleyişine geçmelidir. (Bu noktada Okul/İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından mümkünse

aynı gün içerisinde okulun yapısı, olayın içeriği, etkisi, öğrencilerin genel durumları, olaydan etkilenme düzeyleri vb. faktörler göz önünde bulundurularak ve sürecin sağlıklı şekilde yürütülmesi önceliklendirilerek derslere hangi saatte/ nasıl geçileceği öğretmenlerle konuşulur.)

Sormak ya da eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? Soruların cevaplanmasının ardından toplantı sonlandırılır.

ÖNEMLİ NOT!

Okul temelli gerçekleştirilen Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale hizmetleri kapsamında tamamlanmış intihar, intihar girişimi vakalarında yol gösterici olması amacıyla örnek toplantı içerikleri hazırlanmıştır.

Toplantı içeriklerinin hazırlanmasında okullarda karşılaşılan kimi kriz durumlarında ne yapabileceğimize ilişkin yol gösterici/destekleyici olmak önceliğimizin yanı sıra her olayın kendine özel olduğunu hatırlatmak ve vurgulamak bizim için temel noktalardan biridir.

Yaşanan olayın içeriği, zamanı, hangi okul kademesinde yaşandığı, olay sonrasında çalışılacak çocukların yaş düzeyleri ve gelişim dönemi özellikleri gibi birçok faktör yapılacak çalışmaların içeriğini doğrudan etkileyecektir.

Bu bakış açısı doğrultusunda; Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin karşılaşılan vakalarda hazırlanan toplantı içeriklerini gerekli eklemeleri, çıkarmaları ve değişiklikleri yaparak düzenlemeleri uygun olacaktır.

.....REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

TAMAMLANMIŞ İNTİHAR VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI TUTANAĞI ÖRNEĞİ

Psikososyal koruma önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında tamamlanmış bir intihar vakası sonrası Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından toplantı düzenlenmiştir. (İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek talep edilmesi durumunda görevlendirilen üyeler tarafından okula gidilerek, Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerinden; olaya, gelişmelere, okulun neler yaptığına, öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin psikolojik durumu ve tepkilerine dair mevcut bilgiler alınmalıdır.)

Olay sonrasında okulun yapması gereken resmi işlemler hakkında "Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi" (Nisan 2019) kapsamında gerekli bilgiler verilmiştir.

Bu kapsamda yapılması gerekenler :

- Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından;
  - ✓ Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu (EK-1) 'nun doldurulması (Personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında; Destek Talep Formu (EK-2)'nin doldurularak İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine gönderilmesi (*Destek ihtiyacının ortaya çıkmadığı durumlarda bu formun doldurulmasına gerek yoktur.*))
  - ✓ Yapılan çalışmalar sonucunda da Çalışma Raporu (EK-3)'nin hazırlanması
- Öğrencilerin olası bir travma yaşamasını veya zarar verici tepkilerini önlemeye (olayı en güvenli şekilde anlamlandırmalarına, duygusal dinginliğe ulaşmalarına, fiziksel güvenliklerinin sağlanmasına) yönelik olarak alt maddelerde belirtilen çalışmaların yapılması sağlanmıştır. Bunlar:
  - ✓ Risk grubuna giren (Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, intihar eden öğrencinin yakın arkadaşları, kendi yaşantısında, ailesinde intihar ederek ölmüş ve/veya intihar girişimi öyküsü olan bireyler bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan

öğrenciler risk grubunda değerlendirilebilir) ve/veya yaşanan üzücü olaydan doğrudan etkilenebilecek öğrencilerin tespit edilmesi

- ✓ Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme yapılması

Öğretmenlere yönelik okul müdürlüğü tarafından planlanan çevrimiçi/yüzyüze (mevcut koşullara göre) paylaşım ve bilgilendirme toplantısı (İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek talep edilmesi durumunda görevlendirilen üyeler ile birlikte) gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda, paylaşılan bilgilerin içeriği aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

- Baş sağlığı dilenmesi,
- **(Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmışsa 1. açıklama, yasal süreç devam ediyorsa 2. açıklama ile devam edilir.)**

1. Açıklama- Olayla ilgili yasal sürecin sonuçlanması durumunda;

Olayın 'intihar' olduğu şeklinde resmi bir açıklama yapılması durumunda, olayın bir 'intihar' olarak ifade edilmesi, öğrenciye yönelik etik sorumluluklarımız nedeniyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına özen gösterilmesi ve sürece ilişkin edinilen yeni bilgilerin okul yönetimi tarafından paylaşılacağı bilgilerinin verilmesi,

2. Açıklama- Olayla ilgili yasal sürecin devam etmesi durumunda;

Olayla ilgili yasal sürecin devam ettiği ve olayın nasıl gerçekleştiğine ilişkin resmi bir açıklamanın henüz yapılmaması durumunda, devam eden soruşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmesi ve bilgi kirliliğinin önlenmesi amaçlarıyla 'intihar' kavramının kullanılmaması; olayın bir kayıp/vefat olarak ifade edilmesi, öğrenciye yönelik etik ve hukuki sorumluluklarımız nedeniyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına özen gösterilmesi ve sürece ilişkin edinilen yeni bilgilerin okul yönetimi tarafından paylaşılacağı bilgilerinin verilmesi,

- Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni var ise yaşanan olaya dair öğretmenlerin duygularını paylaşmalarının sağlanması,
- Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik hazırlanan 'Bilgi Aktarım Formu'nun paylaşılması,
- Öğretmenlerin öğrencileriyle konu ile ilgili konuşmalarında; ölüm şeklinin özendirici yön taşıması ihtimali nedeniyle, vefat eden öğrencinin kahramanlaştırılmaması, ölümü yüceltecek herhangi bir kavram kullanmamaya özen gösterilmesi,

- Özel bir anma yapılması durumunda bu şekilde bir yaklaşımın, bazı öğrencilere sempatik gelebileceği durumu gözeticiler tarafından çevrimiçi ya da sınıf ortamında bir anma yapılmamasının ve bir anma köşesi hazırlanmaması,
- Öğrencilerin 'intihar' olgusu ile ilgili konuşmaları ve/veya soruları ile karşılaşılması durumlarında; intiharı öven, romantize eden ya da yargılayan, başkalarını suçlayan ya da sorgulayan ifadeler kullanmaktan kaçınılması,
- Olayla ilgili sebep-sonuç ilişkisine dair yorumların öğretmenler tarafından olduğu gibi öğrenciler tarafından da yapılmamasının sağlanması; öğrencilerin konu ile ilgili paylaşımlarında bu sınırın vurgulanması,
- Olay özelinde belirlenen kriterler doğrultusunda 'risk grubunda değerlendirilen' öğrencilerin izlenmesinin ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesinin olası riskleri azaltılabileceğinin/önleyebileceğinin ifade edilmesi,
- **Okul Temelli Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının intihar Bölümünden "intihara İlişkin Uyarı Belirtileri" ve "intihar Girişimi/Düşüncesi Vakalarında Dikkat Edilecek Noktalar" metninin çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılması,
- Ölen öğrencinin velisinin sınıfın/okulun mesajlaşma grubundan çıkarılması ve diğer velilerin bilgilendirilmesinin bu şekilde yapılmasının gerektiği,
- Okul olarak ailenin uygun görmesi durumunda taziye ziyareti yapılmasının planlandığı, bu konuda bilgilendirme yapılacağı,
- Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından ilgili öğrencilere, velilere ve öğretmenlere yönelik 'Travmayla Başetme Becerileri' konulu çalışmaların ihtiyaca göre yapılabileceği bilgisinin verilmesi,
- Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmanın oldukça önemli olduğunun vurgulanması,
- Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesinin gerektiği,
- Soru ve önerilerin alınmasının ardından toplantının sonlandırılması.

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

İNTİHAR GİRİŞİMİ VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI İÇERİĞİ ÖRNEĞİ

Değerli Öğretmenler, bugün burada bulunmamızın nedeni bir öğrencimizin intihar girişiminde bulunmuş olmasıdır. Hepimize geçmiş olsun.

(Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmışsa 1. açıklama, yasal süreç devam ediyorsa 2. açıklama ile devam edilir.)

3. Açıklama

Olayla ilgili yasal sürecin sonuçlanması durumunda;

Yaşanan olayla ilgili öncelikle bir bilgilendirme yapmamız gerekiyor. Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmıştır ve olayın bir intihar girişimi olduğu yönünde resmi bir açıklama yapılmıştır. İntihar girişiminde bulunan öğrenciye yönelik etik ve hukuki sorumluluklarımız nedenleriyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına (olayın nerede, nasıl, ne zaman olduğu vb.) özen gösterilmelidir. Sürece ilişkin edinilen yeni bilgiler okul yönetimi tarafından sizlerle paylaşılacaktır.

4. Açıklama

Olayla ilgili yasal sürecin devam etmesi durumunda;

Yaşanan olayla ilgili öncelikle bir bilgilendirme yapmamız gerekiyor. Olayla ilgili yasal süreç başlamıştır. Devam eden soruşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmesi, bilgi kirliliğinin önlenmesi amaçlarıyla 'intihar girişimi' ifadesi kullanılmamalıdır. Öğrenciye yönelik etik ve hukuki sorumluluklarımız nedenleriyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına (olayın nerede, nasıl, ne zaman olduğu vb.) özen gösterilmelidir. Sürece ilişkin edinilen yeni bilgiler okul yönetimi tarafından sizlerle paylaşılacaktır.

(Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni yok ise İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından gerekli desteğin sağlanacağı ve ihtiyaç durumlarında Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden de destek alınabileceği bilgisi verilir.)

Öğrencilerimizin bir kısmı (**öğrencilerin haberdar olma durumuna göre bir kısmı/tamamı vb. şeklinde düzenlenebilir**) bu durumdan haberdar olabilir; ancak önemli olan her birinin yaşanan olayla ilgili bizlerden doğru bilgiyi almasıdır. Bu nedenle Okul/İçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olarak sizlere, öğrencilerimize ve velilerimize yönelik bir 'Bilgi Aktarım Formu' hazırladık. Bu bilgi aktarım formunda yaşanan olaya ilişkin öğrencilerimizin ve velilerimizin bilmesi gereken bilgilerin doğru bir şekilde yer almasına dikkat ettik. Sizlerden sınıflarınızdabu formu okumanızı ve konu ile ilgili konuşmalarınızda sadece bu formda yer alan ifadeleri kullanmanızı rica ediyoruz. Yaşanan olayda duyuların intihar girişimi olması göz önünde bulundurularak bazı öğrencilerimiz için özendirici yön taşıması ihtimali nedeniyle bu durumu yüceltecek herhangi bir kavram kullanmamaya özen göstermemiz önemlidir.

Sınıflarda konu ile ilgili konuşmalar sırasında öğrencilerin 'intihar ve/veya intihar girişimi' olguları ile ilgili konuşmaları ve/veya soruları ile karşılaşabilirsiniz. Bu durumlarda; intiharı ve/veya intihar girişimini öven, romantize eden ya da yargılayan, başkalarını suçlayan ya da sorgulayan ifadeler kullanmaktan kaçınılması gerekir.

Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, intihar girişiminde bulunan öğrencinin yakın arkadaşları, kendi yaşantılarında, ailelerinde intihar ederek ölmüş ve/veya intihar girişimi öyküsü olan bireyler bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan öğrencilerimizi risk grubunda olarak belirledik. Risk grubunda olduğu düşünülen öğrencilerimizin gözlemlenmesi ile ilgili sınıf/şube rehber öğretmenlerimize ve ilgili branş öğretmenlerimize Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni tarafından gizlilik ilkesi çerçevesinde bilgilendirmeler yapılacaktır. Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme yapılacak, bunun yanı sıra ihtiyaç görülmesi durumunda yönlendirmeler yapılacaktır. Risk grubunda değerlendirilen öğrencilerin izlenmesi ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesi olası riskleri azaltabilir/önleyebilir. İntiharların çoğunda sözel ya da davranışsal bir takım uyarı işaretleri verilmektedir. Bu nedenle sizlere bir bilgilendirme metni dağıtmaktayız. Bu metinde yer alan maddeler öğrencilerin izlenmesi ve hangi durumlarda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçebileceğiniz konularında size yardımcı olacaktır (**Okul Temelli Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının İntihar Bölümünden "İntihara İlişkin Uyarı Belirtileri" ve "İntihar

Girişimi/Düşüncesi Vakalarında Dikkat Edilecek Noktalar” kısmı çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılır.).

Okul/İçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından (Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni olmaması durumunda bu çalışmalar İçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından yapılacaktır) ilgili öğrencilerimizle/sınıflarımızla, velilerimizle ve sizlerle ‘Travmayla Başetme Becerileri’ne yönelik bazı çalışmalar ihtiyaca göre yapılabilir.

Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmamız oldukça önemlidir. Sınıflara yönelik bilgilendirme çalışmalarının planlanmasında, sınıfa ilk giren öğretmen kendisine verilen ‘Bilgi Aktarım Formu’nu okur. Bilgi Aktarım Formu’nun paylaşıldığı ders saatinden sonra derse giren öğretmenler ise öğrencilerden konu ile ilgili sorular gelmesi durumunda sizlere az önce anlatılan bilgiler çerçevesinde yanıtlar vermeli ve mümkün olan en hızlı biçimde normal ders işleyişine geçmelidir. (Bu noktada Okul/İçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından mümkünse aynı gün içerisinde okulun yapısı, olayın içeriği, etkisi, öğrencilerin genel durumları, olaydan etkilenme düzeyleri vb. faktörler göz önünde bulundurularak ve sürecin sağlıklı şekilde yürütülmesi önceliklendirilerek derslere hangi saatte/nasıl geçileceği öğretmenlerle konuşulur.)

İntihar girişiminde bulunan öğrencinin okula dönmesi sürecinde **‘Okul Temelli Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası’** kitabının intihar bölümünden yararlanılabilir.(Anlatıcı kitabın ilgili bölümünden gerekli bilgileri toplantıda da paylaşabilir.)

Sormak ya da eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?Soruların cevaplanmasının ardından toplantı sonlandırılır.

ÖNEMLİ NOT!

Okul temelli gerçekleştirilen Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale hizmetleri kapsamında tamamlanmış intihar, intihar girişimi vakalarında yol gösterici olması amacıyla örnek toplantı içerikleri hazırlanmıştır.

Toplantı içeriklerinin hazırlanmasında okullarda karşılaşılan kimi kriz durumlarında ne yapabileceğimize ilişkin yol gösterici/destekleyici olmak önceliğimizin yanı sıra her olayın kendine özel olduğunu hatırlatmak ve vurgulamak bizim için temel noktalardan biridir.

Yaşanan olayın içeriği, zamanı, hangi okul kademesinde yaşandığı, olay sonrasında çalışılacak çocukların yaş düzeyleri ve gelişim dönemi özellikleri gibi birçok faktör yapılacak çalışmaların içeriğini doğrudan etkileyecektir.

Bu bakış açısı doğrultusunda; Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin karşılaşılan vakalarda hazırlanan toplantı içeriklerini gerekli eklemeleri, çıkarmaları ve değişiklikleri yaparak düzenlemeleri uygun olacaktır.

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

**İNTİHAR GİRİŞİMİ VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI TUTANAĞI ÖRNEĞİ**

Psikososyal koruma önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında okulda gerçekleşmiş olan bir intihar girişimi vakası ile ilgili öğretmen bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

Okulda gerçekleşen böyle bir olay sonrasında okulun yapması gereken resmi işlemler hakkında "Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi" (Nisan 2019) kapsamında gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Bu kapsamda yapılması gerekenler :

- Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından;
  - ✓ Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu (EK-1) 'nun doldurulması (Personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında; Destek Talep Formu (EK-2)'nin doldurulması İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine gönderilmesi (*Destek ihtiyacının ortaya çıkmadığı durumlarda bu formun doldurulmasına gerek yoktur.*))
  - ✓ Yapılan çalışmalar sonucunda da Çalışma Raporu (EK-3)'nin hazırlanması.
- Öğrencilerin olası bir travma yaşamasını veya zarar verici tepkilerini önlemeye (olayın güvenli şekilde anlamlandırılmalarına, duygusal dinginliğe ulaşmalarına, fiziksel güvenliklerinin sağlanmasına) yönelik olarak alt maddelerde belirtilen çalışmalar yapıldı. Bunlar:
  - ✓ Risk grubuna giren (Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, intihar girişiminde bulunan öğrencinin yakın arkadaşları ve kendi yaşantılarında ailelerinde intihar ederek ölmüş ve/veya intihar girişimi öyküsü olan bireyler bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan öğrenciler risk grubunda olarak değerlendirilebilir) ve/veya yaşanan üzücü olaydan doğrudan etkilenebilecek öğrencilerin tespit edilmesi

- ✓ Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme yapılması

Öğretmenlere yönelik okul müdürlüğü tarafından planlanan çevrimiçi/yüzyüze (mevcut koşullara göre) paylaşım ve bilgilendirme toplantısında, paylaşılan bilgilerin içeriği aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

- Geçmiş olsun dileklerinin iletilmesi,
- **(Olayla ilgili yasal süreç sonuçlanmışsa 1. açıklama, yasal süreç devam ediyorsa 2. açıklama ile devam edilir.)**

1. Açıklama- Olayla ilgili yasal sürecin sonuçlanması durumunda;

Olayın 'intihar girişimi' olduğu şeklinde resmi bir açıklama yapılması durumunda, olayın bir 'intihar girişimi' olarak ifade edilmesi, öğrenciye yönelik etik ve hukuki sorumluluklarımız nedeniyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına özen gösterilmesi, sürece ilişkin edinilen yeni bilgilerin okul yönetimi tarafından paylaşılacağı bilgilerinin verilmesi,

2. Açıklama- Olayla ilgili yasal sürecin devam etmesi durumunda;

Olayla ilgili yasal sürecin başladığı, olayın kamuya ilk yansıması 'intihar girişimi' şeklinde olsa da olayın nasıl gerçekleştiğinin araştırıldığı, olayla ilgili devam eden soruşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmesi ve bilgi kirliliğinin önlenmesi amaçlarıyla 'intihar girişimi' ifadesinin kullanılmaması ve öğrenciye yönelik etik ve hukuki sorumluluklarımız nedeniyle yaşanan olayın detaylandırılmamasına özen gösterilmesi, sürece ilişkin edinilen yeni bilgilerin okul yönetimi tarafından paylaşılacağı bilgilerinin verilmesi,

- Okul/İçer Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik hazırlanan 'Bilgi Aktarım Formu'nun paylaşılması,
- Öğretmenlerin öğrencileriyle konu ile ilgili konuşmalarında; intiharı ve/veya intihar girişimini öven, romantize eden ya da yargılayan, başkalarını suçlayan ya da sorgulayan ifadeler kullanmaktan kaçınılması,
- Olayla ilgili sebep-sonuç ilişkisine dair yorumların öğretmenler tarafından olduğu gibi öğrenciler tarafından da yapılmamasının sağlanması; öğrencilerin konu ile ilgili paylaşımlarında bu sınırın vurgulanması,
- Olay özelinde belirlenen kriterler doğrultusunda 'risk grubunda değerlendirilen' öğrencilerin izlenmesinin ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesinin olası riskleri azaltabileceğinin/önleyebileceğinin ifade edilmesi,

- **Okul Temelli Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının ntihar Bölümünden “ntihara İlişkin Uyarı Belirtileri” ve “ntihar Girişimi/Düşüncesi Vakalarında Dikkat Edilecek Noktalar” metninin çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılması,
- Okul/İçer Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından ilgili öğrencilere, velilere ve öğretmenlere yönelik ‘Travmayla Başetme Becerileri’ konulu çalışmaların ihtiyaca göre yapılabileceği bilgisinin verilmesi,
- Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmanın oldukça önemli olduğunun vurgulanması,
- Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesinin gerektiği,
- ntihar girişiminde bulunan öğrencinin okula dönmesi sürecinde dikkat edilmesi gerekenler ile ilgili bilgilerin paylaşılması,
- Soru ve önerilerin alınmasının ardından toplantının sonlandırılması.

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

**ÖLÜM YAS VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI İÇERİĞİ ÖRNEĞİ**

Değerli Öğretmenler, bugün burada bulunmamızın nedeni okulumuz öğrencilerinden .....'nın vefat etmiş olmasıdır. Öncelikle hepimizin başı sağolsun.

Ölüm olayının içeriği ve olayın oluş biçimine dair güvenilir kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda bilgilendirme yapmamız gerekiyor (**Öğrencinin ne zaman, nerede ve nasıl vefat ettiği bilgisi verilir**).

Sürece ilişkin edinilen yeni bilgiler okul yönetimi tarafından sizlerle paylaşılacaktır.

(Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni yok ise İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından gerekli desteğin sağlanacağı ve ihtiyaç durumlarında Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden de destek alınabileceği bilgisi verilir.)

Her birimizin yaşamında kayıplar olabilir. Birini kaybediyor olmak birtakım duyguları hissetmemize yol açar. Bu kayıplarla baş etme becerilerimiz farklı farklıdır.

Bugün burada toplanmış olmamız da bu gibi durumlarda bizlere destek sağlayacaktır.

(Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni var ise süreç aşağıdaki gibi devam ettirilir:

Olayı nasıl duydukları, ne yaptıkları, ne hissettikleri ve şimdi ne düşündükleri sorularının ardından "Bu olaya ilişkin duygularını paylaşmak isteyen var mı?" sorusu yöneltilir. Duygu paylaşımları alındıktan sonra bu gibi ölümle sonuçlanan travmatik yaşantılar sonrasında paylaşılan/hissedilen duyguların 'normal' olduğu belirtilir.)

Öğrencilerimizin bir kısmı (**öğrencilerin haberdar olma durumuna göre bir kısmı/tamamı vb. şeklinde düzenlenebilir**) bu durumdan haberdar olabilir ancak önemli olan her birinin yaşanan olayla ilgili bizlerden doğru bilgiyi alması. Bu nedenle Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi olarak sizlere,

öğrencilerimize ve velilerimize yönelik bir 'Bilgi Aktarım Formu' hazırladık. Bu bilgi aktarım formunda yaşanan olaya ilişkin öğrencilerimizin ve velilerimizin bilmesi gereken bilgilerin doğru bir şekilde yer almasına dikkat ettik. Sizlerden sınıflarınızdabu formu okumanızı ve konu ile ilgili konuşmalarınızda sadece bu formda yer alan ifadeleri kullanmanızı rica ediyoruz. Aynı zamanda sizlere bir bilgilendirme metni dağıtmaktayız. Bu metinde yer alan maddeler öğrencilerinizle yapacağınız konuşmalarda nelere dikkat etmeniz gerektiği konusunda sizlere yardımcı olacaktır. **(Okul Temelli Psikosoyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının Ölüm-Yas Bölümünden "Ölüm-Yas Vakalarında Bilgi Paylaşımı Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar" kısmı çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılır.)

Öğrenciler ölen arkadaşları için bizlerin katılımı ve kontrolünde, okulun/ sınıfın bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturabilir ya da anma töreni yapabilirler.Yapılan anma etkinliklerinde süreye ve paylaşımların içeriğine dikkat etmemiz gerekmektedir. Bu nedenle paylaşımların içeriği okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından günlük olarak takip edilecektir. Anma programının ve anma köşesinin süresi Okul/İçe Psikososyal Koruma,Önleme ve Krize Müdahale Ekibimiz tarafından ..... gün olarak belirlenmiştir. Bu süreçte paylaşımların içeriğinde ya da herhangi bir öğrencinin davranışı ile ilgili riskli bir durum gözlemediğinizde; gözlemlerinizi Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile paylaşmanız yararlı olacaktır.

Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, kaybettiğimiz öğrencinin yakın arkadaşları, ailesinde vefat etmiş birey bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan öğrencilerimizi risk grubunda olarak belirledik. Risk grubunda olabileceği düşünülen öğrencilerimizin gözlemlenmesi ile ilgili sınıf/şube rehber öğretmenlerimize ve ilgili branş öğretmenlerimize Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni tarafından gizlilik ilkesi çerçevesinde bilgilendirmeler yapılacaktır. Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme yapılacak, bunun yanı sıra ihtiyaç görülmesi durumunda yönlendirmeler yapılacaktır. Bizim risk grubunda olarak belirlediğimiz bu öğrencilerin yanı sıra siz öğretmenlerimizin de olaydan yoğun etkilenen öğrencilere dair gözlemlerinizi, Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeniyle paylaşmanız yararlı olacaktır. Risk grubunda değerlendirilen öğrencilerin izlenmesi ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesi olası riskleri azaltabilir/ önleyebilir.

Uygun düşmeyecek paylaşımların önüne geçilmesi ve kaybı olan ailenin incitilmemesi adına, ölen öğrencinin velisi sınıfın/okulun mesajlaşma grubundan çıkarılmalı ve diğer velilerin bilgilendirilmesi bu şekilde yapılmalıdır.

Okul olarak ailenin uygun görmesi durumunda taziye ziyareti planlanmaktadır, bu konuda sizlere bilgilendirme yapılacaktır.

Okul/İçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından (Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni olmaması durumunda bu çalışmalar İçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından yapılacaktır) ilgili öğrencilerimizle/sınıflarımızla, velilerimizle ve sizlerle 'Travmayla Başetme Becerileri'ne yönelik bazı çalışmalar ihtiyaca göre yapılabilir.

Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmamız oldukça önemlidir. Sınıflara yönelik bilgilendirme çalışmalarının planlanmasında, sınıfa ilk giren öğretmen kendisine verilen 'Bilgi Aktarım Formu'nu okur. Bilgi Aktarım Formu'nun paylaşıldığı ders saatinden sonra derse giren öğretmenler ise öğrencilerden konu ile ilgili sorular gelmesi durumunda sizlere az önce anlatılan bilgiler çerçevesinde yanıtlar vermeli ve mümkün olan en hızlı biçimde normal ders işleyişine geçmelidir. (Bu noktada Okul/İçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından mümkünse aynı gün içerisinde okulun yapısı, olayın içeriği, etkisi, öğrencilerin genel durumları, olaydan etkilenme düzeyleri vb. faktörler göz önünde bulundurularak ve sürecin sağlıklı şekilde yürütülmesi önceliklendirilerek derslere hangi saatte/nasıl geçileceği öğretmenlerle konuşulur.)

Sormak ya da eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? Soruların cevaplanmasının ardından toplantı sonlandırılır.

ÖNEMLİ NOT!

Okul temelli gerçekleştirilen Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale hizmetleri kapsamında ölüm-yas vakalarında yol gösterici olması amacıyla örnek toplantı içerikleri hazırlanmıştır.

Toplantı içeriklerinin hazırlanmasında okullarda karşılaşılan kimi kriz durumlarında ne yapabileceğimize ilişkin yol gösterici/destekleyici olmak önceliğimizin yanı sıra her olayın kendine özel olduğunu hatırlatmak ve vurgulamak bizim için temel noktalardan biridir.

Yaşanan olayın içeriği, zamanı, hangi okul kademesinde yaşandığı, olay sonrasında çalışılacak çocukların yaş düzeyleri ve gelişim dönemi özellikleri gibi birçok faktör yapılacak çalışmaların içeriğini doğrudan etkileyecektir.

Bu bakış açısı doğrultusunda; Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin karşılaşılan vakalarda hazırlanan toplantı içeriklerini gerekli eklemeleri, çıkarmaları ve değişiklikleri yaparak düzenlemeleri uygun olacaktır.

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
OKUL/İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

**ÖLÜM YAS VAKASI
ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME TOPLANTI TUTANAĞI ÖRNEĞİ**

Psikososyal koruma önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında bir öğrencinin ölümü ile ilgili öğretmen bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

Böyle bir olay sonrasında okulun yapması gereken resmi işlemler hakkında “Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi” (Nisan 2019) kapsamında gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Bu kapsamda yapılması gerekenler :

- Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından;
  - ✓ Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu (EK-1) ‘nun doldurulması,
  - ✓ Personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında; Destek Talep Formu (EK-2)’nun doldurularak İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine gönderilmesi (*Destek ihtiyacının ortaya çıkmadığı durumlarda bu formun doldurulmasına gerek yoktur.*),
  - ✓ Yapılan çalışmalar sonucunda da Çalışma Raporu (EK-3)’nun hazırlanması
- Öğrencilerin olası bir travma yaşamasını veya zarar verici tepkilerini önlemeye (olayın güvenli şekilde anlamlandırılmalarına, duygusal dinginliğe ulaşmalarına, fiziksel güvenliklerinin sağlanmasına) yönelik olarak alt maddelerde belirtilen çalışmalar yapıldı. Bunlar:
  - ✓ Risk grubuna giren (Olaya tanık olan, olayın gerçekleşmesi sürecinden haberdar olan, kaybettiğimiz öğrencinin yakın arkadaşları, ailesinde vefat etmiş birey bulunan, duygusal ve davranışsal olarak etkilenme düzeyi yüksek olan öğrencilerimiz risk grubunda değerlendirilebilir) ve/veya yaşanan üzücü olaydan doğrudan etkilenebilecek öğrencilerin tespit edilmesi
  - ✓ Gerekli durumlarda bu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurularak, öğrencinin aile tarafından takip ve güvenliklerinin sağlanması konusunda bilgilendirme yapılması

Öğretmenlere yönelik okul müdürlüğü tarafından planlanan çevrimiçi/yüzyüze (mevcut koşullara göre) paylaşım ve bilgilendirme toplantısında, paylaşılan bilgilerin içeriği aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

- Baş sağlığı dilenmesi,
- Ölüm olayının içeriği ve olayın oluş biçimine dair güvenilir kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda bilgilendirme yapılması,
- Okulun Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni var ise yaşanan olaya dair öğretmenlerin duygularını paylaşmalarının sağlanması,
- Okul/İçer Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik hazırlanan 'Bilgi Aktarım Formu'nun paylaşılması,
- **Okul Temelli Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahalede Bir Yol Haritası** kitabının Ölüm-Yas Bölümünden "Ölüm-Yas Vakalarında Bilgi Paylaşımı Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar" metninin çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılması,
- Öğrencilerin ölen arkadaşları için öğretmenlerin katılımı ve kontrolünde, okulun/sınıfın bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturmalarına ya da anma töreni yapmalarına izin verilebileceği; süreye ve paylaşımların içeriğine dikkat edilmesi gerektiği,
- Olay özelinde belirlenen kriterler doğrultusunda 'risk grubunda değerlendirilen' öğrencilerin izlenmesinin ve bir bulgu ile karşılaşıldığında Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni ile iletişime geçilmesinin olası riskleri azaltabileceğinin/önleyebileceğinin ifade edilmesi,
- Ölen öğrencinin velisinin sınıfın/okulun mesajlaşma grubundan çıkarılması ve diğer velilerin bilgilendirilmesinin bu şekilde yapılmasının gerektiği,
- Okul olarak ailenin uygun görmesi durumunda taziye ziyareti yapılmasının planlandığı, bu konuda bilgilendirme yapılacağı,
- Okul/İçer Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin planlamaları doğrultusunda Okul Psikolojik Danışmanı/Rehber Öğretmeni tarafından ilgili öğrencilere, velilere ve öğretmenlere yönelik 'Travmayla Başetme Becerileri' konulu çalışmaların ihtiyaca göre yapılabileceği bilgisinin verilmesi,
- Bu süreçte Okul Psikolojik Danışmanı/ Rehber Öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmanın oldukça önemli olduğunun vurgulanması,
- Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesinin gerektiği,
- Soru ve önerilerin alınmasının ardından toplantının sonlandırılması.

KAYNAKÇA

Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2020), T. C. Resmi Gazete, 31213, 14 Ağustos 2020.

Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019.

Psikososyal Destek Programı Uygulama Kılavuzu, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2018.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Psikososyal Güçlendirici Destek Programı . Ankara. Çocuk Koruma Kanunu (2005), T. C. Resmi Gazete, 03 Temmuz 2005.

https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/27123053_2.Istismar_Sekilleri_Ipuclari_Etkileri.pdf, Erişim Tarihi: 08/09/2020

Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Yönergesi, 2020.Türk Ceza Kanunu (2004), T. C. Resmi Gazete, 5237, 26 Eylül 2004.

Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları İçin Rehber, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, 2014.

Okul temelli psikososyal koruma, önleme ve krize müdahalede bir yol haritası, Çankaya Rehberlik ve Araştırma Merkezi,2021

Bolu il milli eğitim müdürlüğü krize müdahale ekibi çalışma planı,2017

